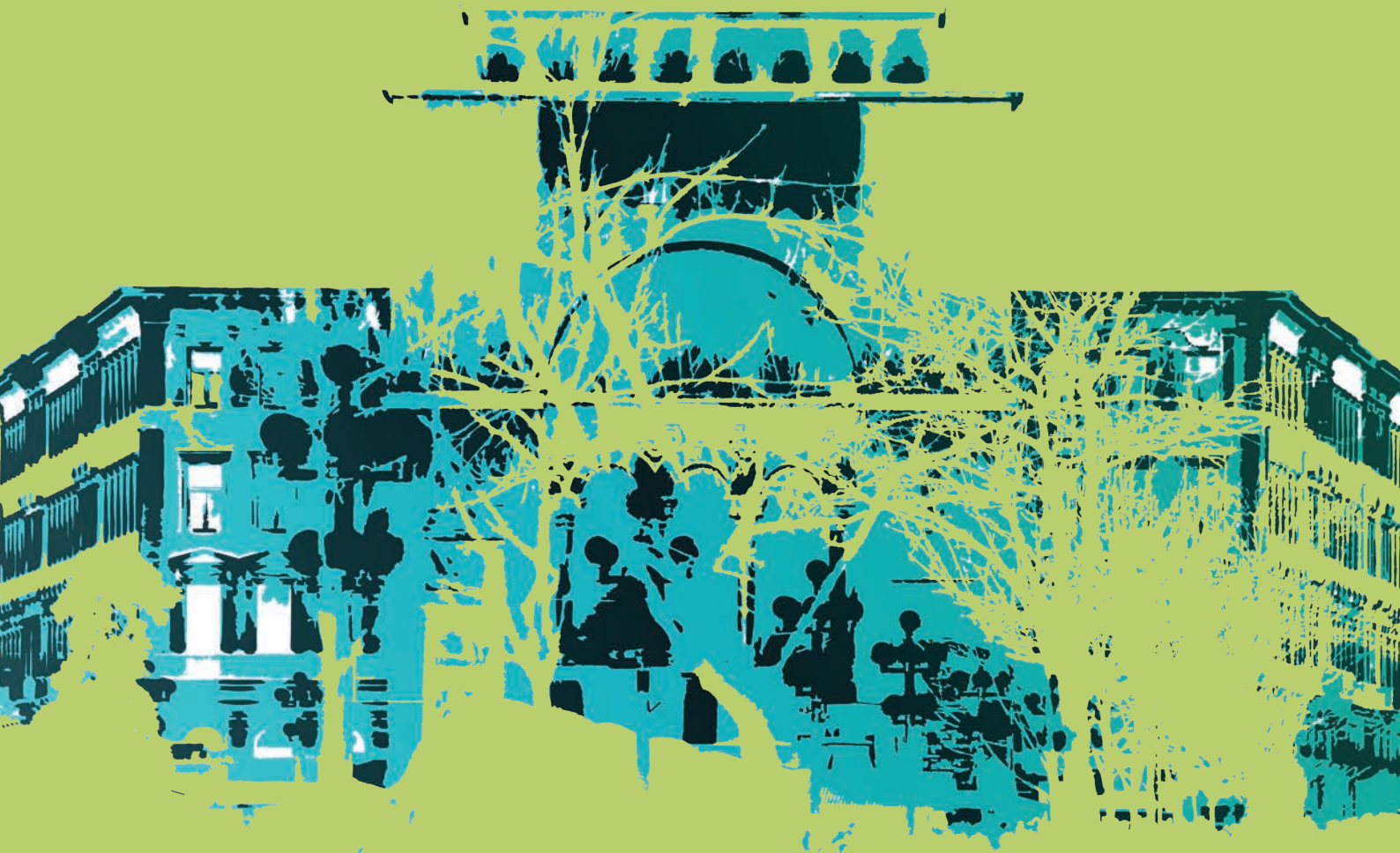

Nº 1 / 2022

revista Teatrului Național din Timișoara

SPECTACOLELE LUNII IANUARIE

Duminică, 9.01, ora 19

Sala 2

BOALA FAMILIEI M
de Fausto Paravidino
regia artistică Radu Afrim

Marti, 11.01, ora 19

Sala Mare

**O NOAPTE FURTUNOASĂ.
UN EXERCİTIU**
după I.L. Caragiale
regia artistică
Ada Lupu Hausvater

Vineri, 14.01, ora 19

Sala 2

**POVESTEA ACELOR
OAMENI CARE ÎNTR-O
SEARĂ S-AU ADUNAT
ÎN JURUL UNEI MESE**
de Radu Iacoban
regia artistică
Radu Iacoban

Sâmbătă, 15.01, ora 19

Sala Mare

EMINESCU
scenariu pe texte din
poezia și publicistica lui
Mihai Eminescu
regia artistică
Mihaela Lichiardopol

Miercuri, 19.01, ora 19

Sala 2

**PIESĂ PENTRU FEMEI
ȘI BĂRBAȚI**
după Daniil Harms
regia artistică Sabin Popescu

Joi, 20.01, ora 19

Sala Mare

**MĂTUȘA JULIA
ȘI CONDEIERUL**
după Mario Vargas Llosa
regia artistică Sabin Popescu

Vineri, 21.01, ora 19

Sala 2

**VOCILE ORAȘULUI -
CENTRAL PARK**
un spectacol de Fren_Ak

Duminică, 23.01, ora 19

Sala Mare

O SCRISOARE PIERDUTĂ
de I.L. Caragiale
regia artistică
Ada Lupu Hausvater

Joi, 27.01, ora 19

Sala Mare

DON JUAN
după o idee de
Max Frisch
scenariu de
Ion-Ardeal Ieremia
regia artistică
Ion-Ardeal Ieremia

Duminică, 30.01, ora 19

Sala 2

PIAȚA ROOSEVELT
de Dea Loher
regia artistică
Radu Afrim

Ada Hausvater, director general Teatrul Național: Noua serie aTeNT. Ghid de zbor

A început un nou mandat de cinci ani la Teatrul Național din Timișoara, mandat care își definește dimensiunile valorice prin serii întregi de programe și proiecte, aflate sub semnul noilor obiective generale propuse de autoritate.

Colecția aTeNT, care se află sub semnul unuia dintre acestea, a debutat acum 17 ani, în primele mele luni de directorat, sub semnul lui aTeNT Teatrul Național publicând de-a lungul mandatelor mele toate tipăriturile: caiete program, cărți, volume de texte de și despre teatru etc.

Cu acest număr, Teatrul Național aduce în panopia tipăriturilor sale o revistă lunară despre spectacolele care se joacă în fiecare lună, o revistă care suplinește caietul program individual. Revista aTeNT își propune să stabilească o punte între creatorii spectacolelor Teatrului Național și publicul său, prin aducerea în linia întâi a emoțiilor, a conceptelor și a motivațiilor care au condus la fiecare produs spectacologic.

Revista aTeNT va fi în același timp acel însemn care va combate uitarea în biblioteca spectatorilor noștri, care va reprezenta o ancoră în fiecare timp propriu al evenimentelor și spectacolelor Teatrului Național, un martor competent al spectacolelor care, în mod personal, după fiecare reprezentație, se depozitează în conștiința individuală a spectatorilor, prin spirit și afectivitate.

Însoțind călătoria în lumea virtuală a spectacolului, aTeNT este un ghid de zbor pe mai departe!

BOALA FAMILIEI M

de **FAUSTO PARAVIDINO**

traducerea **ALICE GEORGESCU**

CLASIC CONTEMPORAN

**Duminică,
9.01, ora 19
SALA 2**

Spectacol recomandat peste 14 ani
Durata spectacolului 2h

Distribuția

Luigi M
Marta
Maria
Giani
Fabrizio
Fulvio

ION RIZEA
CLAUDIA IEREMIA
FLAVIA GIURGIU
MARIN LUPANCIUC
CĂTĂLIN URSU
BOGDAN SPIRIDON

Scenografia
Light design
Sound design

VELICA PANDURU
LUCIAN MOGA
RADU AFRIM

REGIA ARTISTICĂ RADU AFRIM

Regia tehnică
Sufleor
Lumini
Operare sunet

Cristian Stana
Judit Reinhardt
Gerhard Crăciun
Peter Szabo

Familia, în orice formă ar fi ea, alcătuiește o oglindă „în mic” a societății. Singurătatea, pe de altă parte, este o constantă a vieții omului modern. Acești parametri aparent opuși dau dinamica vieții noastre de zi cu zi. Așa se face că personajul principal din **Boala familiei M** este chiar acesta: singurătatea. „Între cronică socială nebulă și vodevil punk”, într-un „fel de non-loc în care minunata trupă a Teatrului Național din Timișoara lasă impresia unei lumi de morți-vii” cum descria presa franceză spectacolul, **Boala familiei M** oferă publicului un „loc în față” în intimitatea acestei familii care poate fi a oricărui dintre noi, oricând - astăzi, ieri sau mâine și oriunde - aici sau aiurea. Mama a dispărut din cauze misterioase, cele două surori, Marta și Maria încearcă să dea o formă propriilor vieți între doi logodnici cam confuzi, tatăl este „bolnav, dar nu bătrân” cum se descrie el însuși și se află într-o derivă totală, iar mezinul ia viața drept un joc și se comportă ca atare, dramatizând și improvizând permanent. Cu un umor pe care doar nostalgia îl poate depăși, spectacolul ne pune față în față cu nevoia atât de mare de apropiere, de comunicare și cu la fel de umane bariere cu care ne înconjurăm.

Un celebru regizor și profesor de teatru italian, Silvano Panichi, descria piesele lui Fausto Paravidino ca fiind „străbătute de o „normală anomalie”. Și cred că nu e deloc exagerat să descriem lumea lui Radu Afrim ca una de „anormală normalitate”. Așa începe o poveste care se suprapune istoriei Teatrului Național din ultimii 14 ani. Spectacolul **Boala familiei M** s-a născut exact în punctul de

confluență a acestor două universuri doar aparent antagonice. În anul 2008, pentru prima dată în istoria lui, Teatrul Național are o sală de spectacol numai a sa – Sala 2: cu ferestre acoperite de iederă, cu o podea scorjită, igrasie, dar și o uluitoare capacitate de a trăi poezia. Scenografa Velica Panduru își oferă imaginația acestui loc (va câștiga în 2009 premiul UNITER pentru scenografia spectacolului), iar familia M, prin personajele sale se abandonează *in corpore*, cu umor și cu tristețe, acestui spațiu uluitor. Și a fost bine: odată cu **Boala familiei M**, Sala 2 a devenit marca de identitate de care Teatrul Național avea atâta nevoie. Un an mai târziu, Olivier Py, directorul de atunci al Odéon – Théâtre de l’Europe și Agnes Troly, directoarea de programe, au inclus spectacolul în stagiunea celebrului teatru parizian. Așa se face că Teatrul Național din Timișoara juca, în iunie 2009, o serie de zece reprezentații cu **Boala familiei M** la Ateliers Berthier, scena dedicată teatrului contemporan, identică aproape cu ceea ce urma să devină Sala 2 după renovare. Spectacolul dădea dependență – la Paris, la fel ca la Timișoara – publicului, care se înmulțea de la o reprezentație la alta și care îi aștepta pe actori la intrarea actorilor, după spectacol, se recunoșteau deja între ei spectatori de la reprezentațiile precedente – și un mic moment de istorie teatrală: Paravidino își vedea povestea prin ochii lui Afrim, „două cântece diferite, lovindu-se, amestecându-se”. Suntem în anul de grație 2022. Familia M își continuă povestea răsând și plângând, exact ca în cântecul pe care îl cântă Tata Luigi: „Una lacrima sul viso”.

C.P.

Ion Rizea, actor: Iubesc acest personaj, este parte din mine

Cum l-ai descrie pe Tata Luigi, personajul tău din Boala familiei M?

Ion Rizea: Tata Luigi este un om suferind de cea mai înspăimântătoare boală, boala minții. Pe de altă parte, este un om căruia, deși i s-a îmbolnăvit mintea, nu i s-a vătămat sufletul. El își iubește copiii în felul lui, așa cum poate. Și îi iubește și în momentele în care face contact cu realitatea, și în momentele de boală, de rătăcire într-un timp paralel. Tragismul acestui personaj este că, indiferent de starea sa, Tata Luigi nu uită că este tată deși, în realitate este doar un copil aflat în grija propriilor lui copii.

Pare că te joci mult cu personajul tău.

I.R.: Așa este. Iubesc acest personaj, este parte din mine. Când mă joc cu el, mă joc cu mine. Așa trăiește tata Luigi. Cred că bucuria jocului – în ambele sensuri ale cuvântului, și în cel ludic și în cel al interpretării unui rol – este esența meseriei noastre. Ca să putem ajunge la personaj, trebuie să ne putem juca așa cum o fac copiii, fără barierele mentale pe care și le impun adulții. În același timp, trebuie să fim în control permanent. Pare o coliziune psihologică, dar, în realitate, este o fiziune declanșatoare de energie. De aici rezidă forța jocului. Cum spuneam și mai devreme, Tata Luigi este un copil – cu atât mai mult joaca și jocul sunt esențiale.

Dar, în definitiv, Tata Luigi este un personaj tragic.

I.R.: Este tragic pentru cei care îl văd din afară. Dar pentru el lucrurile stau altfel. Poate că boala de care suferă – să presupunem că este vorba de Alzheimer

sau demență senilă – îi oferă alinarea uitării și, mai mult, îi oferă darul inocenței. În momentele lui de luciditate, Tata Luigi este un om în suferință și foarte trist. Faptul că uită îl face să își ducă existența mai lin, în afara suferinței, în afara umilinței.

Sunt spectatori care vin să vadă spectacolul a cincea sau a șasea oară. De ce crezi că publicul se întoarce de atâția ani să revadă Boala familiei M?

I.R.: E un spectacol ca o poezie pe care vrei să o recitești, pe care vrei să o ascuți, să o memorezi și să-ți aduci aminte de ea din când în când. E un spectacol care te face să râzi, să plângi și care îți vorbește cu o căldură extraordinară despre umanitatea fiecăruia dintre noi, despre fragilitate – și a spectatorilor, și a noastră. Vulnerabilitatea împărtășită este, cred eu, ceea ce ne aduce împreună de atâția ani în jurul acestui spectacol.

S-a transformat spectacolul în timp?

I.R.: Nu. Dovadă clară a faptului că nu s-a transformat a fost atunci când Radu Afrim a venit să vadă spectacolul, la 10 ani de la premieră. A fost foarte emoționat. Și pentru noi a fost emoționant să îl vedem în sală. Iar emoția asta venea exact din acel sentiment de regăsire. Eram, după 10 ani, în exact aceeași poveste, în exact aceleași intenții și în exact aceleași relații ca la premieră. E adevărat, spectacolul a trecut prin câteva schimbări de distribuție, dar fiecare actor care intrat în spectacol a venit cu ceva personal, ceva al lui, care a adus un plus de prospețime.

Claudia Ieremia, actriță:

E o partitură care mă răscolește de fiecare dată, mă face fărâme și nu m-am învățat minte nici după 14 ani

De ce renunță Marta mereu?

C.I.: Marta nu renunță. Nu știe altfel. Acasă e utilă, afară – cine știe, poate că nimeni nu ar avea nevoie de ea. Asta și este, fundamental, definiția Martei: cineva care n-ar ști ce să facă cu libertatea. A fi în siguranță și a fi liber sunt uneori drumuri separate, antagonice chiar. Iar ea a ales, o spune clar și răspicat: „Eu mă ocup de familia care există deja, restul nu mă interesează”. În existența ei, în ființa ei ceva s-a atrofiat, s-a asprit.

Ești cu Marta de aproape 14 ani. Cât de atașată ești de rolul ăsta?

C.I.: Foarte. E o partitură care mă răscolește de fiecare dată, mă face fărâme și nu m-am învățat minte nici după 14 ani.

S-a schimbat dinamica spectacolului odată cu înlocuirile din distribuție?

C.I.: Într-un fel, e ca în poveste, atunci când celelalte personaje ies din cercul familiei M într-un fel sau altul, Marta și Tata Lujgi rămân, deci... Așa și noi: din distribuția inițială am rămas eu și Ion (Rizea, n. red.). Dar spectacolul și-a păstrat esența nealterată. Ceea ce este fundamental în poveste, în legăturile vizibile

și în cele invizibile dintre personaje – totul s-a păstrat. Și asta e chiar uimitor, pentru că fiecare actor vine cu o altă energie, cu o altă amprență în rol și trebuie să ții cont de asta. Când partenerul se schimbă, și tu te schimbi. Asta te ține viu, treaz, atent la celălalt, prezent în scenă chiar mai mult – dacă așa ceva este posibil – ca atunci când joci cu același partener. În ciuda vârstei spectacolului și a schimbărilor din distribuție, spectacolul și-a păstrat atmosfera, poezia, umorul, tandrețea și cruzimea. Îl jucam deja de 10 ani, dacă nu mă înșel, când Radu Afrim a venit să îl revadă. A fost o reîntâlnire fericită și emoționantă. Au mai trecut patru ani între timp...

S-a transformat personajul tău în acești ani?

C.I.: Da, pentru că și eu m-am transformat. Poate că, față de începuturi, Marta e conștientă la un nivel mai profund și mai nuanțat de alegerile ei, de faptul că se condamnă la singurătate. Și mai e ceva. În timp, am ajuns cu acest personaj într-un punct rar și foarte prețios, care mi se pare minunat: atunci când începe spectacolul, nu vrem să demonstrăm nimic nimănui, doar **suntem**. Suntem în poveste. Atât. E dureros de frumos și foarte uman. Râdem cu lacrima în colțul ochiului și plângem într-un zâmbet.

(EDITORIAL)

Cuvântul care nu avea adresă

Exercițiu de stil: Oraș – Exterior. Casă – Interior. Frate – Familie. Familie – Boală. Noțiuni în soluție. Ceva le dizolvă, în straturi succesive, încât totul pare să se reducă la o patetică înfruntare între boala minții și cea a spiritului. O luptă fără învingători.

Asta este familia M, bolnavă de bolile lumii (ei). Toți cei care o compun sau care gravitează în jurul ei iubesc maladiv, contagios, contaminate de solitudine, castrate și castrante afectiv; simțindu-și viața ca o muchie fină, ating o limită cumva schizoidă și se scurtcircuitează violent ori de câte ori încearcă să comunice, să explice, să se explice.

În marasm, doar simțurile mai pot provoca unde de șoc. Senzualitatea este fugă de realitate, de idee, de noțiune. Și dacă unii dintre membrii familiei M, responsabilizați imperativ de teama de a nu-și înfrunța propriile spaime și-o reprimă mediocru, ceilalți, dimpotrivă, trăiesc prin trup, refugiindu-se sub piele. Ființe în afara lor, ființe care își caută epuizate eul, sau care, dimpotrivă, și-l târâie după sine, împăiat, tras de sfoară, urs jumultit, cu ochi din imitație de sticlă. Cu toții se află într-un perpetuu exercițiu de a ființa. Și nu le iese.

Boala familiei M: închisoare fluidă, închisoare-cocon, protejând de durere, de lume, de viață. Simplu exercițiu de stil. Sau de exil.

Codruța Popov

Fiecare personaj încearcă să aibă un rol în mica lui societate. Chiar dacă nu e un rol bun. Marta decide să joace rolul mamei printr-o responsabilizare absolută, pe când Maria îl refuză printr-o iresponsabilitate totală. Gianni încearcă să reziste unei realități crude jucând rolul nebunului, cu alte cuvinte, refuzând-o. Luigi se ascunde în boală, iar Fulvio și Fabrizio repetă „Suntem prieteni, Maria e logodnica ta”, doar pentru a provoca realitatea acestui fapt.

Îmi plac conjuncturile domestice, deoarece personajele pot folosi un limbaj plin de înțelesuri duble și referiri la ceva ce ei cunosc, dar publicul nu. Iar atunci când îți plasezi piesa în cadrul unei familii poți face două lucruri în același timp: vorbești despre familia respectivă și poți folosi acest aspect ca pe o metaforă a societății.

Fausto Paravidino

O NOAPTE FURTUNOASĂ. UN EXERCITIU

după **I.L. CARAGIALE**
scenariu de **ADA LUPU HAUSVATER**

CELEBRART

**Marti,
11.01, ora 19
Sala Mare**

Audiență generală
Durata spectacolului 1h30m.

Distribuția

Jupân Dumitrache	ION RIZEA
Titircă Inimă-Rea	MARIN LUPANCIUC
Chiriac	DARIUS ZET
Spiridon	MATEI CHIOARIU
Rică Venturiano	OANA ANTONOVICI
Veta	CORA SIMILIAN
Zița	

UN SPECTACOL DE ADA LUPU HAUSVATER

Regizor tehnic	Judit Reinhardt
Lumini	Gerhard Crăciun
Operator sunet	Eugen Obrad

Veta se iubește cu Chiriac în spatele – sau poate nu chiar așa de în spatele – lui Titircă Inimă-Rea, soțul ei. Soțul este un soi de mafiot local care, la fel ca atât de mulți „lideri” din orice domeniu și din orice timp – politicieni, șefi mai mici sau mai mari, educatori (și lista poate continua) – confundă respectul cu frica și autoritatea cu opresiunea. Nu că el ar fi eroul negativ: diferența dintre el și ceilalți, fie că vorbim de credinciosul lui Chiriac, ba chiar și de năpăstuitul Spiridon, e una de poziție – de distribuire a forței.

Rică Venturiano greșește – sau poate că nu greșește chiar așa de tare – adresa, în dorința de a-și declara amorul. Ziței, în principiu. Care Zița, cronicar fidel sau posibil delator, scrie, scrie, scrie. Ce scrie? Cine știe, poate chiar această poveste desfăcută și reînnodată care, în spatele ochilor mereu plecați ai Ziței, face un salt în timp.

Exercițiul construit pe **Noatea furtunoasă** scoate farsa amoroasă și pe protagoniștii ei din mahalaua mică și îi oferă hohotului de râs forța votului de blâm față de o societate care, „pe ici pe colo, și anume în părțile esențiale”, seamănă mult prea bine cu mahalaua lui Caragiale.

ANIVERSARE: **170 de ani de la nașterea** **lui I.L. Caragiale**

Se împlinesc curând 143 de ani de la premiera absolută a spectacolului **O noapte furtunoasă** de I.L. Caragiale. Să ni-l imaginăm pe acel Caragiale de 27 de ani: spirit alert și limbă ascuțită, descoperind și fixând pe hârtie deopotrivă hidoșenia și savoarea comică a unei lumi mărunte, dar gălăgioase, inculte și întoarse spre sine însăși, pe cât de goală de conținut, pe atât de agresivă. Prima reprezentație – 18 ianuarie 1879 – a fost deopotrivă un succes imens și un scandal pe măsură, dar, deși Teatrul Național din București a scos spectacolul de pe afiș din cauza „moralistilor” care vituperau de zor împotriva a ceea ce numeau un atac la onoare, **O noapte furtunoasă** rămâne spectacolul care i-a adus lui Caragiale notorietatea peste noapte. Atunci, ca și acum, piesa lui era necruțătoare – o oglindă peste care nu cade nici o umbră, lăsând mica ticăloșie la vedere, în toată prețiozitatea ei plină de ifose. Între timp, mica ticăloșie a mai crescut și s-a mai împlinit. Ba chiar peste măsură. Iar noi? Noi încă mai folosim scutul pe care ni l-a lăsat Caragiale, să nu ne lăsăm copleșiți de ea: râsul.

CELEBRART

Un nou început pentru Naționalul timișorean, o viziune care duce mai departe povestea întâlnirilor și a creșterii împreună, prin teatru. Începem, astfel, CelebrART, un program dedicat memoriei, amintirii și recunoștinței cu care suntem datori acelor dramaturgi, actori sau regizori care, de-a lungul timpului, au dat conținut și formă teatrului și culturii și care, prin arta lor, au protejat și au crescut această umanitate adesea încercată de destrămare. Și pentru că 2022 este Anul Carașgiale, **O noapte furtunoasă** este gândul, este reverența pe care Teatrul Național o face acestui excepțional autor.

De peste 15 ani, Teatrul Național își asumă rolul de formator în comunitate. Parte din această misiune se îndreaptă înspre susținerea și dezvoltarea viitorilor actori profesioniști, a acelor tineri care se află la începutul unui drum pe cât de dificil, pe atât de fascinant. De aceea, Teatrul Național a creat un context de dezvoltare profesională pentru studenții secției de actorie a Facultății de Muzică și Teatru din cadrul Universității de Vest, în cadrul unui program dedicat, intitulat **ÎN SCENĂ**. Așa se face că distribuția spectacolului **O noapte furtunoasă** îi aduce la rampă pe foarte tinerii actori Marin Lupanciuc, în rolul fatalului Chiriac, Oana Antonovici, care dă viață iscusitei Veta, Darius Zet în ipostaza șmecher-obiditului Spiridon și Cora Similian, în rolul (s)criptografei Zița, alături de doi foarte experimentați actori ai Teatrului Național, Ion Rizea și Matei Chioariu. Iar acest modul intensiv de școală aplicată de teatru pe care au urmat-o sub îndrumarea regizorală a Adei Lupu Hausvater a fost deja validat de premiile Galei Tânărului Actor – HOP câștigate de doi dintre tinerii actori: Oana Antonovici, căreia i-a fost decernat Marele Premiu al Galei, respectiv Marin Lupanciuc, care a fost recompensat cu Premiul pentru cel mai bun actor.

C.P.

Marin Lupanciuc, actor: *Finding Chiriac*

Te-ai regăsit în personajul Chiriac cu greu sau rolul „ți-a venit mânășă”?

Marin Lupanciuc: Cred că fiecare dintre noi a fost la un moment dat sau este un „Chiriac”, iar șansele de a ți-l asuma într-un act artistic nu i se poate răspunde decât prin recunoștință. Personajul Chiriac, așa cum e construit spectacolul, a fost o provocare, mi-a pus multe întrebări și m-a obligat să învăț o grămadă de lucruri. Dar încrederea în regizoarea spectacolului m-a determinat să mă arunc total în rol, în modul cel mai proaspăt și personal, m-a făcut să caut, să descopăr. Procesul ăsta pe care îl alintam numindu-l „Finding Chiriac”, s-a soldat, cred eu, cu cel mai generos rezultat: am descoperit lucruri noi despre actorul care sunt sau care vreau să fiu, am câștigat încredere și bucuria enormă de care ai parte atunci când muncești să ajungi la personaj.

A fost ceva diferit față de ce știai tu despre Chiriac și despre O noapte furtunoasă de la școală, de la facultate?

M.L.: Da. Noutatea acestui scenariu este în felul surprinzător în care personajul Ipingescu este conținut într-o manieră inteligentă de către celelalte personaje. El nu apare ca atare, este omis în mod voit, iar asta pune întreaga structură într-o lumină nouă, diferită. Construcția situațiilor și a relațiilor, ca reper și liant totodată, dezvoltă personajul – toate personajele, de fapt, nu doar Chiriac – într-un mod lin și foarte proaspăt din care spectacolul are doar de câștigat.

Ți-a plăcut să joci un personaj care a ieșit din imaginația lui Caragiale acum mai bine de 140 de ani?

M.L.: Chiar foarte mult. Caragi-ale continuă să fie un exemplu de punctare a moravurilor chiar și în ziua de azi! Iar montarea noastră este foarte modernă, optează pentru adevărul spus cu zâmbetul pe buze, pentru prospețime, umor de bună calitate și provocări personale. Eu cred în acest exemplu de filtrare și de parcurgere sinceră a experiențelor!

Anul 2022 este declarat Anul Caragiale. Pentru tine, ca actor, are vreo însemnătate acest fel de recunoaștere?

M.L.: Caragiale a fost dintotdeauna o provocare; fie pentru conștiința „soțietății” căreia îi face o radiografie neromanțată (valabilă și peste un secol), fie pentru actorii care îi descoperă profunzimea, care descoperă încă și acum în scrierile sale idei noi, nuanțe noi, posibilități noi. Pentru mine, Anul Caragiale reprezintă o provocare cât se poate de concretă, jucându-l pe Chiriac și, în paralel, scriind lucrarea de disertație care are ca subiect piesa O noapte furtunoasă. Mai mult, participarea mea la Gala Tănărului Actor - HOP a fost corolarul acestei „sfinte treimi”, având ca motto „Caragiale – o lume în mișcare”!

Caragiale este un uriaș pentru toți cei care îi acceptă provocarea! În ce mă privește, Caragiale m-a făcut să îmi depășesc limitele și am fost pe deplin recompensat pentru asta. Deci, pentru mine, fiecare an poate reprezenta un An Caragiale, mai ales când mă gândesc cât este de actual și cât de mult geniul lui este validat de so(ți)cietate!

OANA ANTONOVICI, actriță: Am ajuns la o Veta autentică, de care sunt foarte mândră

Drice elev de liceu știe cine e Veta din *O noapte furtunoasă*. Tu a trebuit să și faci, nu doar să știi. A fost greu sau ușor?

Răspunsul este undeva pe la mijloc. Drumul pe care a trebuit să îl parcurg până să îmi descopăr personajul (și să pot să îl și fac) a fost destul de dificil. Dar regizoarea spectacolului, doamna Ada Lupu Hausvater, a avut răbdare și m-a ajutat să găsesc cea mai bună variantă a Vetei. A fost o experiență extraordinară. Aveam, încă din școală, o imagine oarecum formată despre Veta, dar lucrând, mi-am dat seama că era doar o suprafață: Veta nu e deloc rudimentară, mai ales Veta „noastră”, care luptă pe destul de multe fronturi. În final, cred că am ajuns la o Veta autentică, de care sunt foarte mândră și pe care o iubesc nespus de mult.

Ce lucruri noi ai descoperit odată cu spectacolul *O noapte furtunoasă*. Un exercițiu?

Da, a fost diferit față de ce știam. Ca mai peste tot, trecusem prin analiza clasică a personajelor caragiene. Ideea era să ne familiarizăm cu o lume foarte concretă, pe care Caragiale o descrie minuțios de la limbaj, la costum, într-o încadrare istoricistă destul de riguroasă. Sigur, e o bază pe care putem construi. Și exact asta s-a întâmplat în **O noapte furtunoasă**. **Un exercițiu.** Când vorbim despre Caragiale, pare foarte greu să reinventăm personajele, dar am avut noroc de un regizor cu o viziune specială, al cărui scenariu a reorientat inclusiv contextul și asta fără să îl trădeze pe Caragiale nici măcar un moment. E Caragiale, dar un Caragi-

ale diferit, și când zic „diferit”, e în cel mai bun sens al cuvântului.

Ce sentimente îți provoacă acest balans între consacrat (textul) și inovație (regia)?

Plăcere pură. Spectacolul are o abordare fresh, modernă, intrigă lui poate fi subiect de bârfă oricând, oriunde în 2022. Este foarte actual. Poate pare un clișeu, dar chiar nu este: și Veta, și întreaga ei lume, toți sunt niște oameni de azi, contemporani cu noi, îi vedem peste tot, în politică, pe stradă, poate chiar avem cunoștințe care întrupează aceste personaje în viața reală. Iar noi exact aceste personaje le jucăm, așa că pentru mine este – a devenit – simplu și firesc să interpretez rolul Vetei.

Anul 2022 este declarat Anul Caragiale. Pentru tine, ca actriță, are vreo însemnătate acest fel de recunoaștere?

Fiecare actriță din România vrea să joace în piesele lui Caragiale, așa că da, pentru mine are o mare însemnătate orice ieșire la rampă a acestui mare autor. Anul Caragiale este o modalitate bună de a-l scoate în evidență. **O noapte furtunoasă**. **Un exercițiu** este un spectacol de suflet la care țin foarte mult, sper să se joace mult timp de acum încolo. Tot la nivel personal, Caragiale mi-a mai dăruit ceva: în toamna anului trecut, am luat Marele Premiu la Gala Hop, tot cu un performance pe tema Caragiale. Când spun „Caragiale”, ceva în mine se mișcă, reacționează.

POVESTEA ACELOR OAMENI CARE ÎNTR-O SEARĂ S-AU ADUNAT ÎN JURUL UNEI MESE

de RADU IACOBAN

CLASIC CONTEMPORAN

Vineri,
14.01, ora 19
Sala 2

Recomandat spectatorilor peste 14 ani
Durata spectacolului: 2h

Distribuția

Mama	CLAUDIA IEREMIA
Tatăl	ROMEO IOAN
Bunica	ION RIZEA
Fiul	ANDREI CHIFU
Fiica	FLAVIA GIURGIU
Mătușa	ALINA ILEA
Unchiul	MATEI CHIOARIU

Scenografia	TUDOR PRODAN
Sound design	SEBASTIAN HAMBURGER

REGIA ARTISTICĂ RADU IACOBAN

Regizor tehnic	Andreea Gecse
Sufleor	Judit Reinhardt
Lumini	Gerhardt Crăciun
	Alex Stănescu
Video	Sebastian Biște
Sunet	Peter Szabo
	Adrian Dimofte

RADU IACOBAN, regizor: Dialogul sincer cu propriile emoții, frici și speranțe a fost pilonul principal

Radu, ești autorul textului și regizorul spectacolului. Această dublă perspectivă reprezintă un avantaj sau o provocare? Eliberează sau constrânge?

R.I.: Depinde de timpul care a trecut între momentul când autorul a terminat de scris textul și cel în care intră în scenă regizorul și se apucă de montarea propriu-zisă. În cazul spectacolului nostru, etapele s-au succedat lin și repede – cred că au fost doar zece zile între momentul în care am terminat de scris și prima lectură cu actorii – așa că nu putem vorbi nici despre vreun conflict, și nici despre vreo eliberare. Am experiența montării propriilor texte, așa că aveam eu o idee pe unde să o iau, dar evident că nu ai cum să le știi pe toate dinainte, așa că am procedat după cum zice titlul unei cărți scrise de un domn care se întâmplă să ne fie, în momentul de față, președinte: pas cu pas. Evident că au mai fost și momente de amnezie totală, când mă întrebam: „Ce a vrut să zică autorul cu replica asta?”, dar am fost înconjurat de actori și de „consultanți” care m-au ajutat să îmi amintesc și să merg mai departe.

Ce anume te-a determinat să scrii Povestea acelor oameni... exact în perioada pandemiei?

R.I.: Cred că **Povestea...** a fost primul text pe care l-am scris nu pentru a trata sau pentru a explora o situație specifică. Am fost, mai degrabă, influențat de starea asta de incertitudine care ne-a acaparat pe toți din momentul în care pandemia s-a declanșat. Textul are un motor emoțional și o fragilitate ușor bolnăvicioasă, aspecte de care Tudor s-a folosit cu inteligența și cu talentul lui în realizarea scenografiei spectacolului. Conținutul, adică succesiunea scenelor și arcul de poveste, s-a conturat împins fiind exclusiv de aceste straturi mai dificil de explicat. Comunicarea – fie ea verbală sau non-verbală – a stat mereu la baza creării oricărui text dramatic; am încercat să mă folosesc de această temă, urmând un proces de improvizație în care

dialogul sincer cu propriile emoții, frici și speranțe a fost pilonul principal.

Ca dramaturg, fiecare personaj are ceva din tine. Ai simțit vreodată că personajele sunt altfel decât le-ai creat tu sau că ai fi făcut diferit un rol sau altul?

R.I.: Atunci când scriu un text dramatic, inițial mă ascult pe mine rostind replicile fiecărui personaj. Ce e și mai ciudat e că, atunci când termin de scris o scenă și interpretez mult toate replicile în fața laptopului, am senzația că doar eu pot juca și că oricare alt actor o să îmi ruineze piesa. Norocul meu e că a doua zi, când recitesc textul, mi se pare că e cea mai mare prostie din lume și am nevoie imediat de feedback, iar acesta nu poate să vină de la nimeni altcineva decât de la actorii cu care urmează să lucrez. Legat de spectacolul nostru, slavă cerului că toți actorii au reușit să fie mult mai bine decât ce mi-aș fi putut imagina eu, și mi-au arătat în timpul repetițiilor că textul e doar o parte din universul complex pe care încearcă ei să-l transmită.

Între timp, ai devenit regizor al Teatrului Național, faci parte din echipa teatrului, actorii cu care ai lucrat ți-au devenit colegi. Cum e, s-a schimbat ceva?

R.I.: Mă simt onorat. Și asta nu-i o schimbare, e doar un sentiment fain pe care doresc să-l păstrez cât mai mult timp posibil. Nu mă simt diferit față de cum m-am simțit acum un an, la prima experiență în Teatrul Național. Și atunci, și acum am fost și sunt înconjurat de încredere, dragoste și profesionalism, așa că schimbarea asta de statut nu are cum să facă altceva decât să îmbunătățească raportul pe care ni-l creasem deja. Mă uit înspre ce urmează și mă surprind zâmbind. Chiar dacă deocamdată nu îmi dau seama de ce anume. În față sunt niște povești care urmează să fie spuse, niște spectacole care urmează să fie lucrate, trăite și parcurse. Vom vedea care sunt ele în anii viitori. Abia aștept.

ION RIZEA, actor: **O bunică dată dracului!**

Care sunt primele cuvintele la care te gândești când este vorba despre personajul tău?

Ion Rizea: O bunică dată dracului! (râde) Îi place să comande, să fie șefa casei... dar chiar îi place? Mai degrabă, vrea să pară că este așa. Își iubește băiatul enorm și doar pe el, de fiică-sa uită constant. Dincolo de spontaneitatea și pretențiile la care consideră că o îndreptățește vârsta și care îi dau savoare, altă pereche de cuvinte care îmi vine în minte în legătură cu Bunica este „victimă / agresor”. Acceptând violența soțului ei față de fiul devenit, ani mai târziu, tată, își are partea ei de responsabilitate în poveste.

Care a fost obstacolul cel mai greu de depășit în crearea rolului, mai ales că nu ești la primul rol în travesti?

I.R.: Tentația de a juca un personaj feminin a fost foarte mare, mai ales din cauza costumului, dar a imita pur și simplu o femeie ar fi dus rolul în derizoriu. Radu Iacoban mi-a cerut – mai mult, m-a ajutat pe tot parcursul repetițiilor – să vorbesc și să mă comport perfect normal, să nu țin cont de costum, ci de rol, de ceea ce definește acest personaj prin comportament și prin acțiuni. Așa am reușit să construiesc o bunică – zic eu – credibilă, chiar dacă vorbesc cu vocea mea,

chiar dacă pășesc și gesticulez cu mers și gesturi de bărbat. Poate părea paradoxal, dar s-a întâmplat de câteva ori ca unii dintre spectatori să întrebe cine e doamna care o interpretează pe Bunică. A fost greu, dar a meritat.

Cum ai lucrat cu Radu Iacoban?

Minunat. Există între noi o mare compatibilitate și un fel extraordinar de a comunica. În repetiții, era suficient să îmi dea o direcție, să îmi dea „carcasa” situației și îmi era clar ce trebuie să fac mai departe. Asta mi-a dat încredere și am reușit să fac, cu ajutorul lui, un personaj foarte mișto.

Cum te-ai simțit când ai aflat că ai câștigat premiul UNITER pentru rolul Bunica?

Neașteptat. Repetam la alt spectacol. Când am aflat de nominalizare de la colegii mei, am crezut că e o glumă, că râd de mine. Nominalizarea în sine are deja valoarea unui premiu, așa că m-am dus la Gală cu bucuria acestei prime nominalizări din carieră. Iar faptul că am luat și premiul a fost – cred – unul dintre cele mai emoționante momente din viața mea. A fost o surpriză extrem de plăcută.

ANDREI CHIFU, actor: Un *bildungsroman* al propriei existențe

Personajul tău este cel care deschide „cutia Pandorei”. Care crezi că este cheia pe care o folosește?

Andrei Chifu: Cred că este important ca oamenii să învețe din acest spectacol, prin personajul meu, că o problemă pe care o ascundem sub proverbiul „preș” sau despre care nu vorbim, nu dispăre și nu se rezolvă. Dimpotrivă, are tendința să crească și să provoace altele și mai mari. Putem extrapola și în afara contextului familial. Cred că de aceea publicul rezonază cu spectacolul, pentru că recunoaște tipare: o situație de viață care doare și despre care nu vorbim, ceva din trecut care ne urmărește și de care preferăm să fugim; ceva care sperăm să rămână acolo și să nu ne tulbure prezentul.

Te-a marcat ceva anume la acest spectacol?

A.C.: Da, dinamica relațiilor dintre membrii familiei. Fiecare dintre ei duce o imensă luptă pentru păstrarea aparențelor. La prima vedere, pare o familie prea perfectă ca să fie adevărată, și așa și este: nimic nu este adevărat, nimic nu este viu cu adevărat în desenul acesta impecabil. Reîntoarcerea personajului meu, Fiul, este ca o foarfecă care taie un elastic mult prea tensionat, elastic care, odată rupt, spulberă totul în calea lui și sfâșie acest tablou ridicol al perfecțiunii.

Care sunt primele cuvintele la care te gândești dacă vrei să descrii personajul pe care îl interpretezi?

Care sunt primele cuvinte... greu de zis. La prima vedere, poate părea un ratat, un om care abandonează mereu – pe sora lui, pe mama lui, cartea, lumea din jurul lui. Dar el este un personaj mult mai complex, un tânăr care la un moment dat a făcut o alegere, probabil greșită – a fugit din fața unei situații complicate. Acum s-a întors și își înfruntă demonii așa cum știe el. Deci, până la urmă, cred că acele cuvinte sunt curaj, luptă.

Care crezi că este sarcina principală a personajului tău?

Să afle adevărul. Asta face pe tot parcursul spectacolului, încearcă să afle adevărul despre el însuși, despre părinții lui și despre restul familiei. Cu fiecare răspuns pe care îl află – pe care îl află personajul meu, situația pare tot mai disperată. Cred că romanul pe care îl scrie Fiul este un *bildungsroman* al propriei existențe, o justificare a ceea ce este el acum sau un memento al celui care a fost și al drumului care l-a adus în prezent.

(EDITORIAL)

Ce bucurie mai mare decât o reuniune cu ocazia întoarcerii fiului înstrăinat? Și totuși, fericita întâlnire e împiedicată de lucrurile despre care membrii familiei tac, deși ar trebui să vorbească, de lucrurile despre care se ceartă, în loc să le discute, de lucrurile cărora le permit să îi îmbolnăvească, în loc să se vindece de ele. O cină festivă care se transformă în cadrul perfect pentru destăinuiri, pentru demascări ar putea avea un iz de déjà-vu, dar această cină are calitatea de a oferi o imagine extrem de onestă asupra unor sensibile, familiare angrenaje interumane, recognoscibile atât în micro-cosmosul familiei, cât și în inevitabilul organism social din care – de la Aristotel citire – facem parte, ca *zoon politikon*. Și, la fel cum un căutător de aur găsește în cel mai întunecat noroi pepita care îi schimbă viitorul, **Povestea acelor oameni care într-o seară s-au adunat în jurul unei mese** poate fi perceput (păstrând terminologia prospecțiunilor aurifere) ca un fel de saitroc, o sită prin care fiecare își cerne propria istorie de viață. Căci ține de fiecare din noi să opteze pentru o realitate în spațiul de conflict sau în afara acestuia, ține de fiecare din noi să (re)învețe să comunice, să îl asculte cu adevărat pe celălalt, sau, cum spunea o poetă americană de secol XIX, „walk a mile in his moccasins” – să se pună în locul celuilalt înainte de a-l eticheta. Într-o lume polarizată în care limita dintre dialog și conflict se subțiază tot mai mult, asumarea faptului că în viață nimic nu e axiomatic, că există dreptate pentru toată lumea, că este loc și pentru iubire, și pentru tristețe, pentru contemplare, și pentru bucurie, devine un exercițiu necesar, care ne oferă șansa de a ne însănătoși spiritul și viitorul.

Codruța Popov

Spectacolul a fost realizat în cadrul proiectului Vocile orașului – Central Park, parte din Programul Cultural Timișoara Capitală Europeană a Culturii, produs de Teatrul Național Timișoara în parteneriat cu A.T.C.E.C. și finanțat de Primăria Municipiului Timișoara. Racordat în mod declarat la actualitatea epidemiologică în care a fost creat, în plină pandemie, spectacolul a fost difuzat în transmisiune directă, fără public în sală, începând cu 5 decembrie 2020, iar actorii au jucat cu mască de protecție. Cu alte cuvinte, deși spectacolul s-a jucat de mai multe ori până în prezent, prima sa întâlnire directă cu publicul a avut loc după aproape jumătate de an, în 21 mai 2021.

EMINESCU

scenariu pe texte din poezia și publicistica lui **MIHAI EMINESCU**

CELEBRART

Audiență generală
Durata spectacolului 1h30m.

**Sâmbătă,
15.01, ora 19
Sala Mare**

Distribuția

AȚA MARIA COJOCARU
CĂTĂLIN URȘU
CRISTIAN SZEKERES

Spațiu scenografic
Coordonator proiect

GABRIELA STRUGARU-POPA
ȘTEFAN IORDĂNESCU

REGIA ARTISTICĂ

MIHAELA LICHIARDOPOL

MIHAELA LICHARDOPOL, regizor: Eminescu e un geniu... generos

Eminescu e un geniu... generos. Are acea caracteristică a geniului care îți deschide căi de înțelegere infinite, care îți dă cu generozitate, de fiecare dată, la fiecare lectură, bucuria descoperirii a noi sensuri, care te pune pe gânduri. De aceea, mă revoltă etichetele de genul „Eminescu e așa” pe care le pune oricine, de la mic la mare, sau „Eminescu a vrut să spună că...”. Eminescu e infinit – de la „Somnoroase păsărele/ Pe la cuiburi se adună”... la „Căci unde ajunge nu-i hotar, / Nici ochi spre a cunoaște, / Și vremea-ncearcă în zadar/ Din goluri a se naște”. Faceți acest exercițiu, alegeți la întâmplare poezii sau fragmente din proza lui Eminescu și veți vedea, e fascinant! În ce mă privește, am reușit să depășesc în adolescență (nu singură!) imaginea mortificată a „lucefărului poeziei românești”, pe care, din ne-

fericire, o cultivă școala. Pur și simplu, abia atunci l-am descoperit pe Eminescu! Apoi, citind corespondența și publicistica lui, am descoperit un om – rebel, îndrăgostit fără leac, naționalist pe alocuri. Un om, cu „bune și cu rele”. Doar că acest om era genial. Eminescu a disecat și a surprins datele noastre fundamentale, ale noastre ca popor. Așa că nu e surprinzătoare senzația că Eminescu scrie despre temele societății noastre de astăzi. Drept e că ajută și o încremenire a mentalităților pe care el o amendează încă de pe atunci.

Mă bucur că a fost ales Eminescu ca simbol al Zilei Culturii Naționale. Ar fi putut să fie Enescu, Brâncuși, Eliade, Cioran... avem mulți titani ai culturii, din fericire pentru noi, dar Eminescu e... mă bucur că e Eminescu. Mă regăsesc cel mai mult în el.

ANA MARIA COJOCARU, actriță: Eminescu face parte din ADN-ul nostru.

De ce ne întoarcem mereu și mereu la Eminescu?

Face parte din ADN-ul nostru, ca să zic așa. Faci cunoștință cu Eminescu din copilărie, de la **Somnoroase păsărele**, sau **Călin, file din poezie**... nu cred să existe un român care să nu știe măcar un vers din Eminescu. Sunt expresii care au intrat în limbajul nostru uzual, de bază. Este cel mai „mediatizat” poet român, desigur, dar tot de o reîntoarcere este vorba.

Cât de apropiată te simți de poezia lui Eminescu?

Eu sunt mare iubitoare de poezie. E firesc să mă simt foarte apropiată de poezia lui Eminescu. De câte ori îl recitesc, descopăr ceva nou. Mă uimește profunzimea lui, ușurința cu care trece de la o stare lirică, la una dramatică, incisivă chiar. Mă întorc mereu la versurile lui Mihai Eminescu.

Iubindu-l pe poetul Eminescu, ce părere ai despre ziaristul Eminescu?

Înțeleg, citind articolele și eseurile lui Eminescu, de ce rezona intelectual atât de bine cu Caragiale. Are aceeași privire lucidă. Penița se transformă în bisturiu și disecă realitatea acelor vremuri. E o literatură aspră, ne atinge în cel mai concret mod cu atât mai puternic cu cât, culmea, cu durere constatăm că lumea noastră nu s-a schimbat prea mult, în unele cazuri chiar deloc. Îi simți durerea în pauzele dintre cuvinte, strigătul, revolta că progresul social și moral pe care îl așteaptă, la o generație distanță de generația pașoptiștilor, este aproape nul. De fapt, am regăsit aceste emoții puternice, revolta lui, și în anumite poezii. Dar, înainte de toate, jurnalistul Eminescu are o voce puternică și foarte aplicată pe realitate.

CĂTĂLIN URSU, actor: Eminescu înseamnă limba română

Ce are spus actorul și profesorul Cătălin Ursu despre Eminescu în anul de grație 2022?

Cui îi pare astăzi patetic să vorbească despre iubire de țară, despre strămoși, cred că i-ar fi de mare folos să citească și să pătrundă cuvintele unor poezii ca **Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie**, sau **Glossă** sau **Epigonii**, sau atât de profundele **Scrisori**. Poate uneori nu avem timp să citim prea mult, poate că tot ce este mai lung de o pagină ne obosește, dar, crede-mă, să citești **Luceafărul** merită tot timpul, merită să te lași pătruns de această poveste de dragoste imposibilă și de imaginile fabuloase pe care le creează imaginația lui Eminescu. Deschide măcar o dată pe an un volum de Eminescu, la întâmplare și vei vedea că orice vers oferă imaginației un întreg univers care va răspunde pe deplin întrebării „de ce Eminescu?”.

În fiecare an, ziua de 15 ianuarie suprapune aniversarea nașterii lui Mihai Eminescu și Ziua Culturii Naționale. Cum interpretezi această încărcătură simbolică?

Eminescu este un munte. Eminescu a depășit barierele timpului. Eminescu înseamnă limba română. Eminescu a adus literatura și gândirea filozofică românească în familia culturii europene a timpului său. În egală măsură, ancorat puternic în viața socială și politică a vremii sale, Eminescu a luptat și a scris împotriva nedreptății, a mediocrității, a ipocriziei, a fost o voce ce a contat și contează încă. Așa că da, aniversându-l pe Mihai Eminescu, ne aniversăm cultura, cu adevărat.

Mai regăsim astăzi ceva din spiritul lui Eminescu?

Poate că timpurile noastre nu mai nasc eroi, nu mai nasc oameni care depășesc granițele timpului lor, dar fiecare dintre noi poate încerca să fie erou în propriul microunivers; cu siguranță, cel care poartă în el sămânța geniului se va dăruia omenirii, nu poate fi oprit. Ascensiunea omului de geniu va avea întotdeauna traiectoria stabilită de însuși destinul lui. Așa s-a întâmplat cu Eminescu. Decât să negăm trecutul, mai bine îl asumăm ca punct de plecare mai departe pe propriul nostru drum, respectându-i pe cei care au reușit înaintea noastră și construind, astfel, viitorul pe un fundament solid.

Cât de apropiat te simți de poezia lui Eminescu?

Poezia lui Eminescu stârnește în mine sentimente pe care nu le-am explorat foarte adesea. Este un exercițiu interesant: doar în poezie găsești această esențializare a sentimentelor, a credințelor, a tuturor acelor emoții care te fac un om viu, adevărat, capabil de profunzime. Poezia te dezarmează și rămâi pur. Poezia lui Eminescu îmi aduce aminte că este important să ne acceptăm și să ne iubim, să respectăm tradițiile țării în care ne-am format, să avem conștiința propriei istorii și să o acceptăm cu bune și cu rele, și să învățăm ce să nu greșim în viitor, să ne mândrim cu ceea ce avem și să ducem mai departe începutul bun al înaintașilor.

(EDITORIAL)

România îl identifică pe Mihai Eminescu, poetul tuturor românilor, cu însăși cultura sa. Este un gest important, un gest care certifică asumarea culturii române prin reprezentantul ei cel mai de seamă. Dincolo de simbol se află Poetul. Și, dincolo de Poet, se află omul. În această întâlnire fundamentală dintre spirit și emoție se conturează harta unui destin: destinul unui om care, prin arta sa, ne-a călăuzit pe drumul propriei noastre culturi și al propriei noastre limbi.

O națiune se construiește în primul rând prin educație și prin cultură. Ziua Culturii Naționale reprezintă, prin însăși semnificația sa, un moment de întâlnire. Este o zi când avem cu toții șansa de a recrea spiritul care a schimbat destinul țării noastre pentru totdeauna. Și ce nume i se alătură lui Eminescu! Constantin Brâncuși și grația infinită, atotcuprinzătoare a sculpturilor lui; geniul lui George Enescu – uriaș compozitor, pianist, violonist și dirijor pe care Europa l-a iubit ca pe unul dintre marii săi artiști; Eugène Ionesco și oglinda conștiinței pe care teatrul lui o pune în fața lumii, pe toate continentele; spiritul înalt al unor filosofi ca Emil Cioran sau Constantin Noica; Mircea Eliade și Ioan Petru Culianu, doi dintre cei mai importanți istorici ai religiilor pe plan mondial – sunt doar câteva dintre personalitățile îndreptățite la memoria noastră, doar câteva dintre geniile care au demonstrat prin realizările lor că educația și cultura sunt valorile care au pus și care au păstrat România pe harta lumii. Ziua Culturii Naționale reprezintă, prin urmare, o reverență pentru toți acești oameni de știință, artiști, istorici sau politicieni și un moment de reflecție asupra istoriei care ne definește ca națiune și asupra viitorului. Din toate aceste motive, pentru Teatrul Național din Timișoara, Ziua Culturii Naționale este o sărbătoare care ne solidarizează în jurul valorilor esențiale ale umanității: responsabilitate, asumare, generozitate, civism.

C. P.

PIESĂ PENTRU FEMEI ȘI BĂRBAȚI

după **DANIIL HARMS**
scenariu de **SABIN POPESCU**
traducerea **MIHAIL VAKULOVSKI**

**Miercuri,
19.01, ora 19
Sala 2**

*Spectacol recomandat peste 16 ani
Durata spectacolului 1h.15min.*

Distribuția

Feodor
Evdokim
Anna
Maria
Vera
Copilul

ANDREI CHIFU
CRISTIAN SZEKERES
ANA MARIA COJOCARU
LAURA AVARVARI
DANIELA BOSTAN
LUCA NIȚU

Decoruri
Costume
Sound design
Light design

ZSOLT FEHERVÁRI
GABRIELA STRUGARU-POPA
SEBASTIAN HAMBURGER
FLORIAN PUTERE

REGIA ARTISTICĂ

SABIN POPESCU

Echipa de creația a spectacolului mulțumește pentru sprijin coregrafului Alin Radu și actorilor Matei Chioariu (pregătire muzicală) și Costa Tovarnisky (prestidigitație).

Regizor tehnic
Sufleor
Operator lumini
Operator sunet-video

Cristian Stana
Judit Reinhardt
Alexandru Stănescu
Eugen Obrad

În contextul teribil al ascensiunii stalinismului, Daniil Harms, asimilat astăzi literaturii absurdului, dar, mai degrabă, creator al unei literaturi deconstructiviste *avant la lettre*, scrie „burlesc-absurd, ca exercițiu de supraviețuire și rezistență”*. Așa-zisul scriitor de literatură pentru copii (e singurul mod în care este publicat) își transformă fără încetare înfățișarea, viața și numele (își semnează poemele și schițele cu vreo 40 de pseudonime diferite) într-un caleidoscop cu aspect de ruletă rusească. De fapt, întreaga lui viață este o ruletă rusească și are finalul așteptat: ce șanse putea avea un dandy excentric într-o lume din ce în ce mai lipsită de culoare și mai încremenită de teamă, de frig și de foame? Dar peste toate, ce face mai cu seamă literatura lui Harms este să pulverizeze existența ineptă, să o disloce, transferând-o în absurd, în burlesc.

În lipsa spiritului, realitatea obiectivă nu mai e nici realitate, nici obiectivă, asta ne spune Harms; devine o succesiune dezarticulată și caraghioasă de fanteze, imperfect suprapusă originalului. Efectul e zăpăcitor, senzația e de imagine familiară – dar nu este, de imagine distorsionată la limita recognoscibilului – dar nu este. Poate că mai degrabă din fericire decât din păcate, nu putem trece dincolo de frontiera pe care a trecut-o Daniil Harms, care a plătit exercițiul de libertate și fronda cu chip de circ cu un nivel subteran biografic fioros.

* Camelia Dinu,

Cazul Daniil Harms.

Supraviețuirea avangardei ruse

SABIN POPESCU, regizor:

Normalitatea și anormalitatea, realismul și absurdul sunt etern intersanjabile, important este ca noi să ne păstrăm cumpătul.

Ce te-a motivat să crezi un scenariu și să faci un spectacol pe textele lui Daniil Harms?

Sabin Popescu: Scenariul **Piesă pentru femei și bărbați** este o umilă lucrare de restaurare, de reconstituire a unei piese majore, pornind de la detalii minore. Mai exact, este scenarizarea unei dramaturgii fragmentare, dar pe deplin coerentă, ceea ce a stârnit și a facilitat demersul. Dar mai cu seamă este o reverență față de un antemer-gător al literaturii absurdului și al artei performance-ului, un vizionar distopic, cu un prenume parcă predestinat sumbrei profeții, chiar dacă la Daniil Harms ea îmbracă forma „apocalipsei vesele”, specifică părții noastre de lume, ceea ce nu o face mai puțin tragică. Dacă povestea piesei sau sincretizarea personajelor lui Harms și relaționarea lor țin de meșteșugia scenariului, în schimb substanțial și primordial este Cuvântul autorului, cu o forță de levitare care îl face să planeze deasupra scenariului, generând un adevărat teatru de animație al cuvintelor, în egală măsură golite și suprasaturate de sens.

De ce consideri că acest spectacol este relevant astăzi, în prezentul imediat?

S.P: Tema majoră a operei lui Daniil Harms este disoluția valorilor fundamentale ale societății și chiar ale vieții, ceea ce este infernal de actual pentru noi, trăitorii unui timp de degradare axiologică. Dar întrebarea este ce putem face dincolo de lamentările noastre. Unii dintre înțelepții lumii, Cioran bunăoară, spun că unei lumi decadente și autodevoratoare este inutil să-i oblojești rănile. Mai igienic este să-i dai brânci spre un final care poate însemna regenerare. Pentru această miză, singurele arme ale artiștilor sunt cele ale spiritului: umorul, ironia, sarcasmul... Daniil Harms, între cei dintâi, a ales o reducere ad absurdum a lumii, dar, din nefericire, absurdul imaginat de Daniil Harms tinde să devină astăzi realism involuntar, așa cum, într-o altă epocă, așa-zisul „realism socialist” era un absurd involuntar. Desigur, normalitatea și anormalitatea, realismul și absurdul sunt etern intersanjabile, important este ca noi să ne păstrăm cumpătul. E ceea ce-și propune să stimuleze și spectacolul nostru.

Care este forța și rolul acestui „Homo ludens” care „patronează” spectacolul?

S.P: Sub stindardul lui *Homo ludens* stă nu doar această neagră comedie, ca și întregul tărâm al teatrului, ci chiar lupta noastră de rezistență față de agresiunea lui *Homo politicus correctus*, un om fosil, despiritualizat, care bântuie prin lumea noastră precum bântuia altădată, cu o vorbă a lui Marx, „fantoma comunismului”. Doar *Homo ludens* are puterea de a-l anihila prin ridiculizare, înscenându-i, în diferite forme de expresie, stupida inadecvare la real. *Homo ludens* versus *Homo politicus correctus*. Și dacă am vrea „să-i îmbrăcăm pe cei goi”, am putea obține imaginea unui om costumat cu o notă de neglijență și extravaganță, și, respectiv, aceea a unui om într-o impecabilă uniformă de subofiter de miliție! Din păcate, istoria confruntării lor include și biografia unei întrupări a lui *Homo ludens* în genialul artist Daniil Harms, pur și simplu ucis de sistemul sovietic care era și el, în autoreferențialitatea lui, „corect”.

CRISTIAN SZEKERES, actor:

Umorul lui Harms e foarte aproape de structura mea

Cine este Evdokim?

Cristian Szekeres: Evdokim este un personaj excentric, pus mereu pe șotii. Câteodată îi ies, alteori nu îi ies, dar el nu se lasă. Are o curiozitate fantastică, dusă până la absurd, îl interesează tot ceea ce este și tot ceea ce se întâmplă în jurul lui: de la păsări, la obiecte și până la situațiile pe care le întâlnește în cale și pe care le complică fără voia lui, încercând să le dea un sens pe care ceilalți nu îl înțeleg. Și totuși, chiar și așa, în felul lui exuberant, Evdokim nu este liber, este și el închis în propriile stereotipii, ca un fel de entitate de sine stătătoare care nu poate relaționa de-adevăratelea cu cel de alături.

Cum ai ajuns la acest personaj absurd?

C.S.: Personajul nu este absurd, situațiile sunt absurde. Nu ți s-a întâmplat niciodată? (râde) M-am adaptat situațiilor impuse de text, cu alte cuvinte am plecat de la ideea că sunt reale sau, mai bine zis, realiste și am mers cu ele. Așa că acțiunile și reacțiile personajului meu au urmărit pur și simplu o cale diferită, o logică diferită. Scopul meu a fost să ajung la acest personaj grotesc ale cărui nevinovăție și bune intenții nu au nicio legătură cu realitatea.

Pare destul de complicat. A fost greu să îl lași pe Cristi în spate și să îl ajuți pe Evdokim să se desfășoare în lumea lui paralelă?

C.S.: Nu-i o lume chiar așa de paralelă, dacă ne uităm bine. Ne cam intersectăm. Umorul lui Harms e foarte aproape de structura mea, de fapt. Toate mecanismele astea – de limbaj, de acțiune – care par că merg în virtutea inerției, dar care se strică... te trezești, deodată, în ceva cu totul diferit. Totul pare cunoscut, dar nu mai înțelegi nimic. În timp ce lucram la spectacol, mi-am amintit de un prieten din copilărie. Băiatul ăsta era tot timpul pus pe glume, dar nu făcea niciodată glume grosiere, la bășcălie. Era ca un detector de nuanțe absurde în cele mai obișnuite momente de viață și direct acolo se ducea. Eu nu mai puteam de plăcere, râdeam cu lacrimi, dar multă lume se ferea de el și, cât a trăit, nu cred că i-a fost prea ușor cu lentila asta pe ochi... Însă pe mine gândul la el m-a ajutat foarte mult în repetiții, m-am simțit ca peștele în apă pe tot drumul de la text la spectacol.

ANDREI CHIFU, actor

Eu cred că Feodor este dovada vie a ceea ce se întâmplă atunci când de la pasiune facem acel pas în plus și ajungem la obsesie. Îmi iubesc toate personajele, încerc să nu le judec, dar da, dacă fac un pas în spate, trebuie să admit că Feodor întruchipează, probabil, definiția din dicționar a psihopatului. E un personaj grotesc, cu logica fracturată, între alte personaje cu logica la fel de fracturată. Dar ce mi se pare teribil și la Harms – cunoscând povestea lui și a epocii lui, și la spectacol – cunoscând povestea noastră și a timpurilor noastre, este felul în care personajele reflectă grotescul realității cotidiene. E o lume pe care o putem atinge. Hamlet spunea că „teatrul e oglinda lumii”; **Piesă pentru femei și bărbați** este oglinda din **Albă ca zăpada**, care nu dă tocmai răspunsul pe care ni-l doream.

ANA MARIA COJOCARU, actriță

Știam că mulți candidați la facultatea de teatru aleg pentru admitere povestirile lui Harms. Sunt foarte ofertante, dau loc unei palete largi de interpretări, din spatele ludicului se întrevăde dramatismul cumplit al unor situații, al unor personaje.... Așa că mi-am spus: Daniil Harms? Perfect! După care au început repetițiile, iar eu am intrat într-un univers total neașteptat. Deși la prima vedere totul părea destul de simplu (nu este deloc așa), deși rolul, când am citit scenariul lui Sabin (Popescu, n.red.), mi s-a părut linear (nu este deloc așa), pentru mine a fost o mare aventură să o descopăr pe Anna, personajul meu din spectacol. E ca un angrenaj defect, este ancorată în trecutul ei și tributară acestuia. Incapabilă să se adapteze oricărei situații pe care nu o generează ea însăși și incapabilă de a genera cea mai mică acțiune, în ciuda agitației ei permanente și a vehemenței cu care – vai, ce cunoscut pare! – vorbește despre orice și despre oricine. La fel ca toate celelalte personaje, și ea vrea să își impună propria realitate și nu acceptă că asta nu este înțeleș de la sine.

O piesă care nu este o poveste

O suită de istorioare absurde cu un aer teribil de familiar, **Piesă despre femei și bărbați** este un scenariu teatral alcătuit dintr-o serie de poeme dramatice ale lui Daniil Harms, reunite de scriitorii și traducătorii Mihail și Alexandru Vakulovski în volumul **Tiuk!**, cărora li se adaugă miniatura **Piesă pentru bărbați și femei**. Harms iese de sub mantaua lui Gogol și îl precede pe Eugène Ionesco. În fond, **Piesă pentru femei și bărbați** nu este o poveste, deși așa pare la prima vedere. Este un conglomerat de clișee comice și terifiante pe care Harms le suprapune într-o teatralitate de circ unor personaje care par, la prima vedere, că vor doar să își vadă de viața lor. Dar, în interiorul unei scheme de spectacol burlesc gravitează o lume în tipare bidimensionale în care personajele sunt atât de lipsite de tot ceea ce le conferă umanitate încât devin grotesci. Această totală dezarticulare, această mică ticăloșie cotidiană, refuzul (sau neputința) de a avea propria identitate și mascarea acestui refuz (sau neputințe) în spatele unor convenții – una mai greșită ca alta – fracturează logica, speranța, bucuria și transformă o posibilă poveste dintre un bărbat și o femeie într-un carnaval funambulesc, grotesc, macabru. De aici mai departe, în plin univers absurd, Harms deschide perspectiva unei realități distopice, a unei umanități strâmbe, deformate pe care el, alături de milioane de oameni, a trăit-o până la capăt, o realitate care este mult mai aproape de realitatea pe care o trăim astăzi și pe care pretindem că o înțelegem.

Codruța Popov

(EDITORIAL)

MĂTUȘA JULIA ȘI CONDEIERUL

după **MARIO VARGAS LLOSA**
traducerea **COMAN LUPU**

Joi, 20.01,
ora 19
Sala Mare

Distribuția

Pedro Camacho
Mario Vargas Llosa
Mătușa Julia
Javier
Genaro
Josefina

Scenografia
Sound design și video
Light design

MATEI CHIOARIU
BOGDAN SPIRIDON
LAURA AVARVARI
CĂTĂLIN URSU
CRISTIAN SZEKERES
DANIELA BOSTAN

GETA MEDINSKI
SEBASTIAN HAMBURGER
FLORIAN PUTERE

SCENARIUL ȘI REGIA ARTISTICĂ

Regia tehnică
Sufleor
Operare lumini
Operare sunet și video

SABIN POPESCU

Cristian Stana
Judit Reinhardt
Viorel Grațian Popp
Sebastian Hamburger

Vocile actorilor de teatru radiofonic
(în ordinea apariției): DORU IOSIF, ALECU REUS, MATEI CHIOARIU, ROMEO IOAN,
ANA MARIA COJOCARU, DANIELA BOSTAN, ION RIZEA, SABIN POPESCU
Melodia Adios Muchachos de Carlos Gardel
este interpretată de DANIELA BOSTAN

Mario Vargas Llosa, unul dintre cei mai importanți autori contemporani de limbă spaniolă, s-a născut în 1936 la Arequipa, în Peru, și a copilărit în Bolivia împreună cu mama și bunicii materni. Studiilor de literatură și drept începute în Peru le-a urmat doctoratul în filosofie și literatură la Madrid. Ulterior, a locuit la Paris, Londra și Barcelona, unde a lucrat ca profesor de spaniolă și jurnalist. Romanul **Orașul și câinii**, publicat în 1963 și inspirat din experiența școlii militare pe care a urmat-o la Lima între 1950 și 1952, i-a adus lui Mario Vargas Llosa recunoașterea internațională, făcând din el unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai literaturii latino-americane. Prin multitudinea operelor sale, toate având în comun testarea curajoasă a limitelor ficțiunii, dar și inovația la nivelul posibilităților stilistice și narative, Llosa s-a impus ca unul dintre cei mai prolifici și mai buni scriitori ai generației sale. În paralel, a avut o carieră politică controversată, care a culminat în momentul candidaturii sale la funcția de președinte al Peru la alegerile din 1990. În 2010, Academia Suedeză i-a acordat lui Mario Vargas Llosa Premiul Nobel pentru literatură.

Mătușa Julia și condeierul este o savuroasă poveste cu „cârlig” autobiografic. Este o vreme în care radioul – și mai cu seamă teatrul radiofonic – domină casele, mințile și emoțiile peruanilor, o vreme în care tânărul om de radio și, mai ales, scriitor Mario Vargas o iubește pe Julia. Doar că Julia îi este mătușă. Dar nu-i nimic, orice scandal, cât de mărunț, orice ieșire din normă pot conține o sămânță de viitoare literatură. Sămânța asta o caută Mario Vargas și o găsește atunci când în redacția de știri dă buzna scenaristul Pedro Camacho, obsedat de foiletonul lui radiofonic, cu o imaginație pe cât de impetuoasă, pe atât de proteică, visând marile aventuri, dar ancorat în poveștile din presa de scandal și oricum, incapabil să vadă sau să țină minte vreun chip sau vreo întâmplare dincolo de propria lui narațiune, care îl consumă fizic și psihic. Duios, inventiv și cu umor, **Mătușa Julia și condeierul** este o pledoarie pentru imaginație și o celebrare a omenescului, a acelui loc de neatins care ne face atât de slabi și atât de puternici în același timp.

BOGDAN SPIRIDON, actor:

M-am regăsit în toate ipostazele personajului meu

Cine este Mario Vargas, personajul pe care îl interprezi tu în spectacol?

Bogdan Spiridon: Personajul Mario Vargas este tânărul artist la început de drum. Își dorește să devină scriitor, chiar dacă povestirile lui rămân fără final sau dacă renunță cu totul la ele. Pasionat de tot ce face, mereu în căutare, hotărât în deciziile pe care le ia. Pe lângă faptul că își dorește să fie scriitor, trebuie să tempereze și gustul pentru catastrofe al colegului și prietenului său Pascual. El începe să evolueze ca personaj în momentul în care îi întâlnește pe Pedro Camacho, un excentric scriitor de radionovele și pe Julia, mătușă prin alianță („sora soției unchiului meu”) de care se îndrăgostește.

Care este rolul lui, de fapt, printre toate aceste personaje?

B.S.: Cred că principala lui calitate este capacitatea de a asculta, de a fi atent la cei din jur. Datorită acestei calități care, de fapt, reprezintă însăși natura lui de scriitor, Mario Vargas este cel care aplanează stările de conflict, observator și mediator totodată. În relația cu Julia, Mario Vargas devine „Marito”, un puști, fragil, nesigur uneori. Cu toate acestea, el este cel care trebuie să atenueze scandalul iscat în familie de povestea lor de dragoste. În același timp, este fascinat de acest „El Escribidor”, de Pedro Camacho, cel care nu a citit nicio carte „pentru a nu-i fi influențat stilul”, dar care scrie radio-novele pe bandă rulantă. Din nou i se atribuie, de data asta de către

șeful lui, rolul de atenuator de conflicte, lucru care-l împinge spre o ciudată, dar frumoasă prietenie cu Pedro Camacho.

Ce te-a atras cel mai mult la spectacolul acesta?

Mătușa Julia și condeierul este un spectacol despre viață. Obstacolele ei sunt tratate cu emoție, umor și ironie. Mi s-a părut foarte interesant să lucrez la un spectacol în care două planuri – cel cu personaje reale și cel cu personaje fictive – se întrepătrund, se armonizează și te țin în permanență conectat. Cred că cel mai mare ajutor în abordarea și construcția personajului Mario mi l-a oferit tocmai faptul că el există în realitate, ba mai e și laureat al Premiului Nobel. M-a interesat destul de puțin cât anume din Mario, personajul, e ficțiune și cât e adevăr. Asta și pentru că absolut toate situațiile și relațiile dintre personajele poveștii au o bogăție dramatică specială și în același timp sunt foarte autentice. Te poți întâlni cu ele oriunde, oricând în viața de zi cu zi, poate și de aceea întregul proiect al spectacolului a fost o provocare pentru mine. M-am regăsit în toate ipostazele personajului meu: și în povestea de dragoste, și în cea a prieteniei cu Pedro Camacho sau cu Pascual. Dar, probabil, cel mai aproape mi-a fost povestea artistului aflat la început de drum, și nu e greu de înțeles de ce. De fapt, **Mătușa Julia și condeierul** este o poveste în care nu ai cum să nu te regăsești. Diferența o face Mario Vargas Llosa.

MATEI CHIOARIU, actor:

Pedro Camacho îmi ridică la plasă nenumărate posibilități de exprimare

Îți este familiară tipologia lui Pedro Camacho?

Matei Chioariu: Mai mult sau mai puțin. Ca plan general, pasiunea condeierului pentru arta sa este ceea ce înseamnă sinceritatea brută, aproape hristică, a visătorului dostoevskian în fața Nastenkăi, din **Nopti albe**. Excentric, direct, pasional, inconștient, Pedro Camacho își urmează chemarea, împins de-o pasiune ce atinge paroxismul. Teatrul radiofonic din Lima îi este „mumă și ciură”.

Te-a provocat rolul ăsta?

M.C.: În regia și dramatizarea lui Sabin Popescu, lipsit de modestie fiind eu, nu ai cum să ratezi un astfel de rol. Pedro Camacho, plin de umor și pasiune, o vedetă în plină ascensiune la Radio Central din Lima, ce dă autografe pe sânii fanelor, îmi ridică la plasă nenumărate posibilități de exprimare. Cu siguranță, este un rol de compoziție.

De unde ai plecat în construirea personajului Pedro Camacho?

M.C.: Vedeta absolută a postului de radio Panamericana din Lima, Peru – Pedro Camacho – scrie toate piesele de teatru radiofonic transmise pe post și tot el joacă în ele. Popularitatea lui e pe deplin justificată de talent, dăruire și inspirație. Și această popularitate atinge paroxismul. Dar forța pasiunii sale creatoare îl împinge până într-un punct de cotitură, în care omul și artistul se despart. De aici am început construcția rolului condeierului Pedro Camacho. De la momentul în care actul creației, prin taina sa, pune stăpânire pe el, acaparându-i fiecare celulă.

E o poveste cu morală?

M.C.: Tot ce se poate. Această poveste sud-americană poate fi citită și ca un semnal de alarmă despre ce înseamnă astăzi termenul *vedetă* și despre necesitatea de a revizui această noțiune.

CĂTĂLIN URSU, actor: O întâlnire cinstită, simplă și frumoasă între actor și spectator

Care este povestea personajului tău și rolul său în economia spectacolului?

Pascual Javier, personajul pe care îl interpretez eu, este tânăr, este jurnalist, este om de radio. Imaginația lui este luxuriantă, are dimensiuni mult prea generoase față de banalitățile pe care trebuie să le spună la Știri. Așa că încearcă să facă din ele povești de mare rating, doar pentru că i se par interesante sau amuzante, brodează pe temă dată, stârnind zâmbetul ascultătorilor. Pascual e cu adevărat un om bogat, deși redacția de știri în care lucrează este un loc sărăcăcios, plictisitor: imaginația cu care inventează anunțurile pe care trebuie să le citească la microfon, bucuria de a transmite ascultătorilor știri – poate false – dar comice sau ironice, prietenia cu Mario Vargas, toate acestea îi dau energie și un fel de candoare. Și mai e ceva, prin toate aceste mici particularități, prin spiritul său ludic, personajul meu, Pascual, devine – va deveni – personajul lui Mario Vargas, Scriitorul.

Ce îți oferă ție această poveste?

Romanul lui Mario Vargas Llosa mi s-a părut fabulos. Când am aflat că voi face parte din echipa spectacolului, m-am bucurat enorm. Este minunat să descoperi cum acest mare scriitor, câștigător de Nobel pentru literatură, reușește să-și dispună personalitatea în trei personaje diferite ca structură: Pascual, șugubățul editor de știri la Radio Panamericana, Mario Vargas, romancier – narator aflat în plină coacere a operei și Pedro Camacho – scenaristul posedat de radionovele. A fost fascinant să descopăr,

întâi ca cititor, apoi ca actor și, în sfârșit, ca personaj, cum fiecare dintre aceste trei... *entități* își are propria istorie și propria raportare la scris, făcând parte toate, ca un fel de alter-ego-uri trunchiate, din vocea autorului. Pe măsură ce te afunzi în poveste, nu știi care parte a acestei personalități multiple îți place mai mult, cu care dintre cei trei scriitori te identificezi, pe care dintre cele trei personaje îl îndrăgești mai mult, nu te poți hotărâi pentru că, deși sunt unice, ele sunt interdependente, formează un tot. Ei, și vine spectacolul nostru, iar eu trebuie să aleg, să fiu **unul** dintre ei. Acest reglaj fin a fost extrem de incitant: să îl descopăr pe Pascual, să îi „țin partea”, dar să nu debalansez echilibrul celor trei voci narrative armonice.

De ce ai recomanda spectacolul?

În primul rând, pentru că această montare este o întâlnire cinstită, simplă și frumoasă între actor și spectator, un moment de sinceritate. Dar și pentru că este un splendid dialog între teatru și literatură. Necesari, așa mai adăuga. Spectacolul – prin scenariul dramatic – deschide spectatorului curiozitatea pentru un roman de prim rang al literaturii universale. În sens invers, întâlnirea cu eroii cărții, în carne și oase, faptul că aceștia ies din intimitatea lecturii și intră în relație directă cu cititorul transformat în spectator e de domeniul fascinației. În ce mă privește, îmi oferă bucuria unui text de o mare calitate literară. Și mai e ceva. Spectacolul ne oferă tuturor – și nouă, actorilor, și publicului – șansa de a explora limitele imaginației, de-a ne crea propriile scene de teatru radiofonic.

Iubire și imaginație. În **Mătușa Julia și condeierul**, Mario Vargas Llosa creează un univers în care cele două cuvinte au un scop comun. Ele trasează cadrul în care jocul poate să se desfășoare liber. Pentru că, în esență, romanul lui Llosa este o joacă de-a adevărul în cel mai pur postmodern sens. După cum spunea Harold Pinter, un alt laureat al Nobelului, chiar în discursul de acceptare a premiului: „Nu există distincții clare între ceea ce e real și ceea ce nu e, așa cum nu există distincții între ceea ce este adevărat și ceea ce e fals. Nu e obligatoriu ca un lucru să fie doar adevărat sau doar fals; poate fi și una și alta”. Diferența de vârstă dintre îndrăgostiții Mario și Julia, de 10 ani în realitate și de 14 ani în carte, poate fi, de fapt, și una, și alta, în același mod jucăuș, în care personajele prodigiosului „escribidor” Pedro Camacho, scăpate de sub controlul auctorial, sar nestingerite de la o poveste la alta. Poate tocmai de aceea este greu de spus cine este adevăratul condeier: Pedro, autorul îndrăgît de toate mătușile din Lima, ale cărui scenarii de radionovele se cumpără la kilogram sau Mario, autor al propriei povești despre iubirea scandaloașă cu a sa reală mătușă Julia. Adaptarea scenică de față pornește de la cuvânt, devenit personaj principal al poveștii. Cuvântul este cel înzestrat cu forța de a compune și descompune lumi, dar și cu încăpățănarea de a se dărui sau a se refuza, capricios, scriitorului aflat la început de drum. Tot el își dezvăluie limitele, când vine vorba de a descâlci jucăușul *qui pro quo* dintre adevăr și realitate. Și tot despre limite este vorba atunci când cuvântul se dovedește insuficient pentru a cuprinde toate fațetele unei iubiri imposibile sau, cel puțin, controversate.

Geanina Jinaru-Doboș

VOCILE ORAȘULUI CENTRAL PARK

de FREN_AK

DIVERSITATE

**Vineri, 21.01,
ora 19
Sala 2**

Spectacol recomandat peste 16 ani
Durata spectacolului 1h

Distribuția

FLAVIA GIURGIU
ALINA ILEA
DANIELA BOSTAN
LAURA AVARVARI
ERIKA VASAS
MARIN LUȚANCIUC
RAUL LĂZĂRESCU
CĂTĂLIN URSU
RĂZVAN CIOCOI

Cu participarea lui
MARIO GRIZEA

Asistent de coregrafie ERIKA VASAS
Interpret mimico-gestual ANGELA MATE

COREGRAFIA

Regizor tehnic
Lumini

Operator sunet
Operator video

FREN_AK

Anna Ilyés
Costinel Asproiu
Gerhard Crăciun
Laurențiu Marin
Peter Szabo
Sebastian Biște

PÁL FRENAK, coregraf:

Tabla de șah și pionii sunt aceiași, dar nu există niciodată două partide identice

Ce ne puteți spune despre experiența lucrului cu actori și persoane surde și cum a fost să faceți un spectacol cu ei?

Pál Frenak: A fost o experiență uimitoare. Părinții mei au fost surdomuți, așa că eu mă simt bine în ambele lumi, îmi sunt familiare. Tocmai de aceea, scopul workshop-ului și, ulterior, al spectacolului a fost exact asta: să găsim o modalitate prin care participanții să fie capabili să lucreze împreună, ca parteneri egali. Acceptarea, armonia din distribuție au avut o influență foarte puternică asupra mea. S-a dovedit din nou că nu există bariere în comunicare. Inspirația și felul în care oamenii au rezonat unii cu ceilalți au adus la suprafață, cu ajutorul limbajului pe care l-am propus, calitățile cele mai valoroase ale fiecăruia. E emoționant să descoperi în oameni ceva ce ei nu conștientizaseră până în acel moment.

La Teatrul Național din Timișoara ați lucrat cu actori, nu cu dansatori. După trei spectacole, care este concluzia acestei experiențe?

P.F.: Nu sunt diferențe majore, să știi. Indiferent cu cine lucrez, încerc întotdeauna să descopăr oportunități în calitățile artiștilor. Cel mai mult mă interesează **cine sunt** oamenii cu care lucrez, nu **ce știi**. Pot găsi puncte comune cu fiecare. Și știu să construiesc scenele în așa fel încât nici eu, nici interpreții să nu trăiască cu teama că nu vor reuși.

Citeam într-un articol despre „elementele Frenak”. Care sunt ele?

P.F.: Într-adevăr, există niște constante care îmi jalonează spectacolele. Cele mai importante sunt limbajul organic al mișcării și vederea periferică, atât din punct de vedere fizic, cât și psihologic. Îmi construiesc spectacolele în „epi-

soade”, dând astfel posibilitatea spectatorului de a le citi în moduri diferite. Construiesc ceva din energia corpului uman, caut neîncetat ceva în sisteme haotice sau care se bazează pe motivul spiralei.

Spectacolul *Vocile orașului* – Central Park reia mai multe teme și imagini care vă traversează opera. Ce a rămas la fel, ce se schimbă?

P.F.: Așa este, dacă e să ne gândim doar la cele mai vizibile – canapeaua roșie și noroiul. Asociez culoarea roșie cu viața, așa cum sângele este izvorul vieții. Într-un alt spectacol, **Frisson**, personajul principal scrie povestea cu sânge pe podeaua albă, scrie cu propriul corp ceea ce nu se mai poate exprima în cuvinte și ceea ce, oricum, nu ar mai înțelege nimeni. Tot așa, canapeaua roșie apare în **InTime**, cu aceeași putere simbolică pe care o regăsim și în **Vocile orașului** – **Central Park**. Și aș mai vrea să atrag atenția asupra unui element – tot un „element Frenak”, cum observai mai devreme: noroiul. Există o semnificație aparte în acest simbol și mă întorc adesea la el. În **Tricks & Tracks**, de exemplu, noroiul simbolizează o putere supraomenească pe care nu vrem să o conștientizăm. În **InTime**, noroiul reprezintă materia, existența care îl acoperă pe „omul noroi”, abandonat în întuneric. La fel și în **Vocile orașului**, sufletul omului-noroi răzbate doar din privire, captiv într-un corp care are din ce în ce puțină însemnătate. În **Cage**, noroiul, folosit ca într-un ritual, face într-un final ca personajele să fuzioneze, să devină unul. Conținutul acestor simboluri este de fiecare dată altul și permite mereu noi posibilități de interpretare. Tabla de șah și pionii sunt aceiași, dar nu există niciodată două partide identice.

Traducere din limba maghiară -
Judit Reinhardt

Pentru Fren_Ak, explorarea corpului uman ca instrument de comunicare într-o lume lipsită de simțul auzului reprezintă o constantă a întregii sale creații, fiind o temă care îl preocupă în mod personal datorită propriei biografii: crescut într-o familie cu părinți hipoacuzici, fără a avea, la rândul său, probleme de auz, celebrul coregraf a căutat în permanență căi de comunicare cu aceștia și a încercat să decodeze lumea sunetelor pentru familia sa, astfel încât este unul dintre puținii artiști care cunosc și reconstruiesc prin arta lor atât limbajul semnelor propriu persoanelor cu deficiențe de auz, cât și limbajul dansului. Ca atare, inițiativa Teatrului Național de a provoca întâlnirea între persoane cu deficiențe de auz și actori în cadrul unui workshop de dans a rezonat perfect cu propriul spațiu creator al lui Fren_Ak. Această întâlnire la nivelul ideilor s-a concretizat într-o premieră cu implicații deopotrivă civice și culturale: Atelierele de dans **Vocile orașului – Central Park**, desfășurate în toamna anului 2019. Această experiență extraordinară, în care cinci actori și douăsprezece persoane cu deficiențe de auz au reușit să creeze împreună un performance încărcat de emoție reprezintă punctul de pornire pentru noul spectacol al Teatrului Național: **Vocile orașului – Central Park**.

(EDITORIAL)

Spectacolul **Vocile orașului – Central Park** are o calitate: transformă. Transformă tăcerea într-un spațiu al mișcării. Transformă cuvântul într-un spațiu al mișcării. Acesta este punctul de incandescență în care dansul devine cifra care decodează limbaje încă nedescoperite – sunetul pentru persoanele hipoacuzice și limbajul mimico-gestual pentru actori. Povești în povești în povești: mici istorii despre lucrurile care nu se văd, pe care oamenii adesea nu le recunosc nici în ei înșiși și, cu atât mai puțin, în cei de lângă ei. Dar ele există, fac parte din ceea ce suntem, din ceea ce ne aduce împreună și din ceea ce ne dezbină. Scria Henri de la Bastide că în societatea occidentală - și vom înțelege aici occidentalul în sensul său globalizant, de civilizație modernă - absența distincției dintre natură și cultură sau, mai precis, percepția naturii ca un construct cultural ne văduște de efectele simbolice ale ritualului. Recuperând cumva această cale pierdută, spectacolul transformă trupul omenesc într-o armonie a cărei muzică interioară receptează și emite pentru toți aceia care, cunoscându-și doar propriile limbaje, ar trece, poate, unii pe lângă alții.

Codruța Popov

Vocile orașului – Central Park este un proiect cultural cuprins în programul cultural prioritar TM2023 RESTART al Centrului de Proiecte al Municipiului Timișoara, realizat cu sprijinul Primăriei Municipiului Timișoara și al Consiliului Local Timișoara.

FLAVIA GIURGIU, actriță:

Eu mă gândesc la
Vocile Orașului –
Central Park
ca la un spectacol
despre dragoste

Ce ți-a adus această experiență, la nivelul comunicării?

Flavia Giurgiu: Pe scurt: o metodă nouă, o altă metodă. Asta mi-a adus la nivelul comunicării această experiență. Comunicarea implică o convenție, un tip de exprimare. Există multe opțiuni pe care le putem accesa ca performeri. Eu o iau *mot à mot* și dacă vorbesc despre ce mi-a adus experiența asta, la nivelul comunicării, mă refer la **limbaj**. Sunt proiecte care folosesc coregrafia ca intermediar în comunicare: fie vizuală, fie pentru adevăr sau divertisment, fie pentru cercetare, fie ca manieră diferită de exprimare. Dacă e să adaug la toate astea ceea ce e valoros pentru mine, îmi vine să vorbesc despre timpul pe care îl dedic să învăț limbajul, adică metoda coregrafului/ coregra-

fei. Asta e partea care mă incită și totodată jucăria mea. După ce înțelegi alfabetul comunicării, poți folosi limbajul să te exprimi și asta înseamnă comunicare.

De ce crezi că este important acest spectacol?

F.G.: **Vocile Orașului – Central Park**, cred eu, este un spectacol care nu îndreptățește și nu chestionează un adevăr unilateral, ci alege să vorbească despre dreptatea fiecăruia. E un spectacol mai degrabă dur, însă sevrajul emoțional, sevrajul fizic și problemele expuse vin din lipsa comunicării, din neputință, din dragoste și din efortul de a înțelege, de a te înțelege, nu din ură. Eu mă gândesc la **Vocile Orașului – Central Park** ca la un spectacol despre dragoste și despre importanța comunicării.

Ce ți-a oferit ție, ca actriță, acest proiect?

Mișcarea e nișa mea ca actriță și sunt ceva ani de când îmi exprim interesul artistic în direcția asta. Aproape de fiecare dată când încep un proiect nou, am impresia că nu știu nimic, apoi apar indicii că am găsit o direcție care îmi convine, apoi merg pe ea, apoi încerc să organizez structura pe care vreau să o urmez. Tura asta am revizuit aspecte care țin de practică, mi-am reamintit lucruri pe care le-am uitat, am învățat lucruri noi, am exploatat posibilități și am avut niște colegi pregătiți. Nu e puțin lucru să faci un spectacol de dans cu exigențe și să folosești actori. Așa că mi-a oferit tot ce am zis, plus echipa. E o performanță.

RAUL LĂZĂRESCU, actor:
Asemenea momente
trebuie trăite!

Cum a fost experiența acestui parcurs, de la workshop la spectacol?

Raul Lăzărescu: Întâlnirea cu Pál Frenak este o întâlnire importantă în viața mea, o influență puternică în dezvoltarea mea în zona de teatru-dans. Am avut șansa de a lucra a doua oară la un spectacol marca Frenak. **Vocile orașului – Central Park** a fost o experiență nemaipomenită. Eu am fost învățat să „fur” tot ce e mai bun din întâlnirile importante ale vieții mele și să învăț. Participând la workshop-ul din 2019 și la spectacolul din 2021, am avut ocazia de a intra în contact cu universul persoanelor cu deficiențe de auz – surzi, cum preferă ei să fie numiți. Să fim împreună parte dintr-un spectacol de teatru-dans a fost o bucurie. Vreau să învăț limbajul semnelor. Îmi aduc aminte de finalul workshop-ului, toți acești oameni care intraseră pentru prima dată într-un teatru, care urcaseră pe o scenă pentru prima dată în viața lor, aveau o sclipire anume în ochi – jucăușă, fericită, împlinită. E de neuitat. Sunt recunoscător pentru lecția de viață pe care mi-au dat-o.

Care este cuvântul care ar rezuma cel mai bine această experiență?

R.L.: Bucuria. Delicatețea cu care gesturile lor comunicau dorința și bucuria de a fi pe scenă sunt aproape imposibil de descris.

Revenind la momentul 2021 – Vocile orașului – Central Park este un spectacol solicitant. Cum te-ai pregătit pentru el?

R.L.: Este un spectacol solicitant mai ales la nivelul emoției și al concentrării. Deși vrem să ne facem auziți, nu ne putem exprima, strigătul de ajutor se lovește de lipsa de reacție a celui de lângă tine. Să

înțelegi asta cu adevărat, să treci dincolo de informație, să descoperi ce înseamnă lipsa de comunicare, să descoperi că, în feluri diferite, cu toții suntem surzi – toate astea vin ca o avalanșă careia trebuie să îi faci față ori de câte ori intri în lumea **Vocilor orașului**. Ca actor, a fost important să conștientizez puterea formelor prin care mă exprim, dar și impactul emoțional exprimat prin gest.

S-a schimbat ceva pentru tine în urma acestui spectacol, dincolo de rolul pe care îl faci, dincolo de experiență?

R.L.: Cred că întregul proiect – workshop-ul și spectacolul – m-a învățat să-mi exprim emoțiile fără constrângere și prea multe prejudecăți. Să mulțumesc mai des pentru tot ce mi-a dăruit această meserie, să accept prețuirea celorlalți atunci când mi-o oferă, să fiu mai deschis și să încerc să îmi înțeleg mai bine partenerul de lucru. Și mai cred că, după această experiență, mi-am confirmat încă o dată cât e de important să fii împreună. Indiferent de limbajul prin care comunicăm, putem să o facem și e important să o facem.

Cum ai rezuma experiența lucrului împreună cu persoane cu deficiență de auz?

R.L.: L-am văzut pe Mario (Grizea, n.red.) cu câtă grijă ne privea din culise și cât de atent era. Nu știu dacă pot descrie emoția asta. Am învățat de la el cum e să fii cu totul, dar cu totul scufundat într-un moment artistic. A fost o experiență unică să lucrăm împreună. Nu găsesc cuvintele potrivite pentru tot ceea ce am descoperit în lucrul cu el și, de asemenea, în lucrul cu cei care ne-au fost colegi în timpul workshop-ului. Asemenea momente trebuie trăite!

O SCRISOARE PIERDUTĂ

de I. L. CARAGIALE

NATIONAL

Audiență generală
Durata spectacolului 2h30

**Duminică, 23.01,
ora 19
Sala Mare**

Distribuția

(în ordinea indicată de autor)

Ștefan Tipătescu
Ăgamemnon Dandanache
Zaharia Trahanache
Iordache Brânzovenescu
Nae Cațavencu
Cetățeanul turmentat
Ghiță Pristanda
Popescu
Ionescu
Tache Farfuridi
Zoe Trahanache

Spațiu scenografic
Costume
Muzica
Light design

REGIA ARTISTICĂ

Regizor tehnic
Lumini

Operator sunet
Lavaliera

MATEI CHIOARIU
DORU IOSIF
ROMEO IOAN
CĂTĂLIN URSU
ION RIZEA
ADRIAN JIVAN
BOGDAN SPIRIDON
ANDREI ZGĂBAIA
IONUȚ IOVA
ANDREI CHIFU
CLAUDIA IEREMIA

ZSOLT FEHERVÁRI
ALINA LĂȚAN SAMARAS
CĂRI TIBOR
LUCIAN MOGA

ADA LUPU HAUSVATER

Judit Reinhardt
Gerhard Crăciun
Laurențiu Marin
Sebastian Hamburger
Peter Szabo

Începem o altă istorie, mai puțin veselă decât cea de până ieri: râsul și gluma nu ne vor mai putea sluji de mângâiere ca altădată față cu cele ce se vor petrece în lumea noastră românească. Copiii noștri vor avea poate de ce să plângă – noi am râs destul [...]. Un dezastru mare ne pândește – un dezastru incalculabil; și nu văd în toată Europa astăzi pe nimeni care să ne compătimizească... Ce am făcut, ce am dres nu știu; știu că lumea întreagă nu ne poate suferi. Am abuzat, prin spirit de paradă și de bravatură, de închipuit prestigiu; am profesat cu furoare insolentă grandomania; am tot aruncat praf în ochii lumii...

I.L. Caragiale,
scrisoare către Petre Th. Missir,
iunie 1907

 MATEI CHIOARIU, actor:
O încântare de spectacol!

Eu îl joc în spectacol pe Tipătescu. Dacă mă întreabă cineva cum mă simt în pielea lui, pot spune că mă simt de zile mari și foarte actual. Candoarea subsemnatului pusă la treabă de imaginația Adei Lupu Hausvater a dus la un Tipătescu dornic de putere și uns cu toate alifiile. A și fost un exercițiu extraordinar. Eu am intrat în spectacol mai târziu, când **O scrisoare pierdută** se juca deja de niște ani. Știu și eu cum știm cu toții despre ce este vorba în piesa lui Caragiale, care-i tiparul personajului, dar am nimerit într-o echipă cu o vervă nebună, într-un spectacol de o vervă nebună, un spectacol care avea ceva de spus și o făcea foarte eficient. Am fost cu

adrenalina la cote maxime, dar sper că am reușit să-i ajung din urmă. Ziceam mai devreme că Tipătescu e dornic de putere. Ce îmi place mie la el e că, așa fiind, mai e și altfel, „în funcție de situație”: corupt și candid, îndrăgostit și viciat, sincer și ipocrit. Personajul meu cade mereu dintr-o extremă în alta, cu cea mai mare ușurință, dintr-un soi de calcul instinctiv. Sigur că nu este vorba doar de Tipătescu aici. Întreg spectacolul, prin inspirația și organul regizoral al Adei Lupu Hausvater, pune lumina pe „subtilitățile” sociale și politice ale societății contemporane. O încântare de spectacol!

(EDITORIAL)

Veselie cu gust de ipsos

Lumea noastră-i transparență. Societatea - la vedere. Ca un mecanism de ceas: numai roți, roțițe, arcuri, șurubéle. Doar că arcurile sunt slăbite, roțițele cam strâmbе, cât despre șuruburi... să nu le numărăm, mai bine.

Teribil ne amuză, tare mai rîdem de ceasul ăsta care șontăcăie și greșește timpul. Caragiale râde mai tare decât toți; piesele lui nu iartă nimic. Știm sigur, am învățat la școală despre asta.

Dar dacă ceasul nu greșește timpul? Nu cumva ne-am învârtit preț de un secol și ceva în bucla unui azi cam jalnic, cam patetic? Nu mă pot împiedica să mă întreb dacă într-adevăr **O scrisoare pierdută** e un text actual sau dacă nu cumva noi suntem cei rămași în urmă.

Și-atunci râsul se transformă-n rânjet, iar veselie are gust de ipsos.

Codruța Popov

Ion Luca Caragiale scrie **O scrisoare pierdută** – comedie de moravuri sociale și politice, cum a fost ea catalogată – în anul 1884.

Campanie electorală undeva, în provincie. Avocatul Nae Cațavencu vrea să fie ales cu orice chip, drept care nu se sfiește să îl șantajeze pe Tipătescu, tânărul prefect al județului, cu scrisoarea de amor pierdută de iubita lui, Zoe Trahanache, soția șefului local al partidului, „prezident în numeroase comitete și comiții”. Zoe se folosește de toate argumentele să-i convingă pe amândoi – și pe iubit, și pe soț – să cedeze șantajului și, deși izbutește, politica „de la centru” impune un necunoscut: Agamemnon Dandanache. Între timp, versatul Trahanache nu stă degeaba, balanța se înclină în sens invers, șantajistul devine șantajat, ședința de numire oficială a candidatului se încheie cu o bătaie organizată de polițistul Pristanda în înțelegere cu „șeful”, iar Cațavencu își pierde pălăria în care ascunsese scrisoarea buclucașă care, cu inocentul ajutor al Cetățeanului turmentat, ajunge din nou în posesia frumoasei, dar necugetatei Zoe.

CLAUDIA IEREMIA,
actriță:
Zoe e un cal troian.

Cum ai făcut – cum a făcut Zoe – jocurile cu cei trei temporar parteneri, temporar inamici – Tipătescu, Trahanache și Cațavencu ?

Claudia Ieremia: Am plecat de la premisa că Zoe înțelege că într-o lume a bărbaților trebuie să își folosească feminitatea pentru a fi acceptată la masa de joc. Sigur, asta nu este neapărat un indiciu că e inteligentă; ar fi, dimpotrivă, un soi de șmecherie grosolană dacă ea nu s-ar folosi ca un politician versat de această armă (pe care o consideră imbatabilă), dacă nu ar juca la același nivel cu cei trei bărbați care o preocupă din punct de vedere strategic. Singura ființă care o interesează pe lumea asta este ea însăși. Complet lipsită de scrupule, exact ca toți ceilalți, n-o deranjează să pară superficială, chiar un pic tâmpită, dar de fapt... Zoe este un cal troian. Foarte calculată, inclusiv interesele ei sunt calibrate diferit în funcție de soț, amant sau oponent politic. După caz.

După așa un răspuns, să te întreb dacă te regăsești în rolul Zoe ar putea părea jignitor. O să te întreb altceva: cum a fost procesul de transformare în Zoe?

C.L.: Puțin cam anevoios. Zoe e tot ce nu sunt eu. Trebuia să îmi țin tot timpul în frâu dorința de a fi cot la cot cu bărbații, de a mă manifesta ca o persoană, nu ca o floare în glastră, chiar cu substratul de forță și calcul interesat pe care îl presupune rolul. Zoe mimează pur strategic că e „împrăștiată”, „zăpăcită”, prin urmare a fost nevoie să lucrez

contra nevoii mele de ordine. Așa că de fiecare dată când deveneam bătăioasă, „eficientă”, lucrurile nu mergeau prea grozav: mi-era foarte clar că trebuie să mă „las moale”, cum se spune – doar că eu nu mă simt confortabil în zona pisicoasă. Așa că până i-am deprins mecanismul psihologic lui Zoe, m-am cam luptat cu ea. După aceea a fost distractiv și am putut să mă desfășor nestingherită. Până la premieră, Zoe și cu mine devenisem prietene bune. (râde)

Zoe este o apariție pe cât de spectaculoasă, pe atât de modernă. Costumele pe care le porți în spectacol te-au ajutat sau ți-au pus piedici în felul în care ți-ai construit personajul?

C.L.: Piedici? Nici vorbă. Dimpotrivă. Sigur, înainte de toate, costumele lui Zoe scot personajul din trecut, fără drept de apel, și îl aduc azi, aici. În fond, textul îi este contemporan lui Caragiale, dar spectacolul ne este contemporan nouă. Dacă nu greșesc, **O scrisoare pierdută** a fost prima colaborare a Adei Lupu Hausvater cu creatoarea de modă și stilista Alina Lățan Samaras. Imaginea pe care – împreună – au construit-o pentru Zoe traduce și ceea ce vrea ea să arate și ceea ce zace dincolo de fațada ei mondenă (ba chiar cam demimondenă, în realitate). Dacă ar fi să găsec câteva cuvinte despre ce îmi oferă costumele lui Zoe, cred că astea ar fi: libertate, cochetărie, personalitate, umor.

DORU IOSIF, actor: Tați, frate, sau cine râde ăla e!

Dandanache înaintează prin public, pieptul îi e plin de decorații. Nu de la cine știe ce trecut sângeros, sunt moșteniri de familie care de la '48 în Cameră dă-i și luptă. Se întoarce spre public și nimereste cu privirea drept în reflector. Ai zice că de la orbirea asta temporară i se trag confuziile de început de scenă. Dar nu, confuzia e în „naturelul” lui, care „naturel” nu e prea simțitor. Tipătescu zice (comparându-l cu Cațavencu): E simplu, dar îl prefer, cel puțin e onest, nu e mișel. (Tați, frate, om vedea mai încolo). Confuziile se adâncesc, ai zice: uite sâsâitu' uite decrepitu', când pac: găsește-mi, mă-nțedzi, un coledzi, ori pac scrisoarea, pac becheru', pac la „Războiul” și tranc depeșa aiți. El e trimisul de la Centru, Șantajistul Suprem. Sigur, victima șantajului de data asta n-o fi vreun virtuos, dar orișicât!? Și apoi este la cheremul canaliei pe viață. Zice Zoe: Scrisoarea nu i-ai înapoiat-o persoanei? Și Dandanache: Cum se poate, conîța mea, s-o dau înapoi? S-ar putea să fac așa prostie? Mai trebuie ș-aldată...La

un caz iar...pac! (Publicul nici de data asta nu râde) Și când canalia nu mai e, posibil să lase obiectele șantajului (sigur are o întreagă panoplie) celor ce vin după el, întru folosință, adică Șantajul ca moștenire. Ei, pe chestia asta, Cațavencu, cu toată scrisoreala lui, devine un ageamiu aproape simpatice. Actorul, de obicei, își apără personajul, indiferent de trăsătura dominantă. La Dandanache ce să aperi, îl joci și gata. Dar ce s-o mai lungim, Cațavencu zice:...ieri obscuritate, azi lumină (Dandanache privește înainte tâmp și încruntat, puteți proba în reprezentație), ieri întristarea, azi veselia; iată avantajele progresului, iată binefacerile unui sistem constituțional! Curat constituțional! Muzica! Muzică! (cortina cade repede asupra tabloului) Cine râde, ăla e!

DON JUAN

după o idee de **MAX FRISCH**

scenariu de **ION-ARDEAL IEREMIA**

CLASIC CONTEMPORAN

Audiență generală
Durata spectacolului: 1h20 min.

Joi, 27.01,
ora 19
Sala Mare

Distribuția

Don Juan
Pater Diego
Celestina
Miranda/Donna Inez
Tenorio
Don Gonzalo
Miranda
Donna Anna
Donna Elvira/ Văduvă
Rodrigo
Leporello
Duelist
Văduvă
Văduvă
Toreador
Toreador

CLAUDIA IEREMIA
CRISTIAN SZEKERES
ALINA ILEA
ANA MARIA COJOCARU
ALECU REUS
MATEI CHIOARIU
ROBERTA POPA
IULIANA CRĂESCU
DANIELA BOSTAN
ANDREI CHIFU
ROMEO IOAN
BOGDAN SPIRIDON
MĂLINA PETRE
ANA-MARIA PANDELE ANDONE
MARIN LUPANCIUC
ANDREI ZGĂBAIA

Mulțumiri actorilor Doru Iosif și Cătălin Ursu pentru participarea la filmările pentru spectacol.

Scenografia
Adaptarea textului de spectacol
Înregistrare și procesare video,
Sound design
Light design

CORINA GRĂMOȘTEANU
CODRUȚA POPOV

SEBASTIAN HAMBURGER
GERHARD CRĂCIUN

REGIA ARTISTICĂ ȘI ILUSTRAȚIA MUZICALĂ ION-ARDEAL IEREMIA

Regizor tehnic
Lumini

Anna Ilyés, Judit Reinhardt
Gerhard Crăciun
Daniel Galetar
Adrian Dimofte
Sebastian Biște
Peter Szabo, Eugen Obrad

Video

Sunet

Don Juan, cel puțin în înțelegerea mea, este un personaj clădit pe principiile metafizicii carteziene. Aluatul conștiinței sale se frământă, aspiră să atingă punctul unic – sinteză a sensului vieții, a unei purități primordiale, adamică și, în căutarea lui, trece tragic prin toate contradicțiile moralei înțelese și acceptate în interiorul societății în care trăiește. Inadaptarea îi oferă un parfum romantic, într-un mod paradoxal. Desigur, așa cum îi șade bine oricărui personaj romantic, sfârșește tragic, lamentabil. Dar, cu toate astea, sau mai degrabă, în ciuda acestui fapt, cu cât forțează mai mult limitele moralei, cu cât sparge mai brutal tiparele, cu atât tinde să devină un model. Un model care își strivește forma.

Așa am înțeles eu opera lui Max Frisch și după acest adevăr am reconstruit scenariul dramatic, convins fiind că îl servesc mai bine.

Ion-Ardeal Ieremia

Don Juan este primul spectacol al Corinei Grămoșteanu, în calitate de scenograf al Teatrului Național din Timișoara. Dar Corina Grămoșteanu are deja o carieră care depășește granițele României și care pare invers proporțională cu vârsta ei tânără. Semnează scenografia a peste 50 de spectacole de teatru și operă. De-a lungul carierei, a colaborat cu numeroși regizori de primă linie – Silviu Purcărete, Gábor Tompa, Andrei Șerban, Alexandru Dabija, dar și cu coregraful Gigi Căciuleanu (pentru costumele unuia dintre spectacolele la care au lucrat împreună, **D'ale noastre**, Corina Grămoșteanu a primit premiul pentru cele mai bune costume la Festivalul Comediei Românești, FestCO) sau cu celebrul contratenor Max Emanuel Cenčić. Numeroase teatre și opere din România și din Europa au în repertoriu spectacole care au beneficiat de imaginația debordantă a Corinei Grămoșteanu: Opera din Regensburg și Badisches Staatstheater din Karlsruhe (Germania), Opera Națională Slovenă din Maribor (Slovenia), Teatrul Național București, Teatrul Odeon, Teatrul Nottara, Teatrul Metropolis, Teatrul de Comedie, Teatrul Mic și Teatrul Foarte Mic, Opera Națională București, Ateneul Român, Teatrul Dramaturgilor Români, Teatrul Excelsior, Teatrul Național Iași, Teatrul „Sică Alexandrescu” Brașov, iar lista poate continua. Ingenioase, imaginative, scenografiile Corinei Grămoșteanu pot fi regăsite și în teatre și companii independente, cum ar fi Teatrul Godot (care poartă amprenta ei inclusiv în amenajarea spațiului), Teatrelli, Sala Dalles, Spazio Studio etc. Luminoasă ea însăși, Corina Grămoșteanu împrumută creațiilor sale ceva din curajul, sinceritatea și bucuria descoperirii, poate greu de definit în cuvinte, dar perceptibil în fiecare detaliu al scenografiilor sale. **Don Juan** este dovada.

C.P.

CLAUDIA IEREMIA, actriță: E multă emoție în spatele acestor cuvinte

Personajul pe care îl interpretezi în spectacolul Don Juan – rolul titular – funcționează în alți parametri decât toate celelalte. Ce este diferit?

Claudia Ieremia: Pentru Don Juan, căutarea propriei identități este vitală. E ca atunci când respirăm, în momentul în care conștientizăm acțiunea de a respira, ea ne devine exterioară, deși – inevitabil – rămânem profund conectați. Și tot ca în actul respirației, pentru Don Juan această căutare este o chestiune de viață și de moarte.

Don Juan a ajuns să reprezinte unul dintre clișeele masculinității. A trebuit să îl spargi?

C.I.: N-a trebuit să sparg nimic câtă vreme spărgătorul de clișee este chiar el. Don Juan, cel puțin în acest spectacol, încearcă să-și definească ființa ca pe un tot, fără „stigmatul sexului”. Atunci când toate personajele poartă mască la sărbătoarea cu iz păgân a Lupercaliilor, masca lui Don Juan e la vedere, asumată. De fapt, nici n-aș zice că m-am raportat la personaj ca la un rol în travesti. Găsirea adevărului acestui parcurs, înțelegerea și susținerea bogăției textului, echilibrul just dintre poezia și precizia matematică a ideilor legitimează pe deplin, zic eu, prezența unei actrițe în rol.

Nu ți-a fost frică de partea cu geometria?

C.I.: Mie, da. Lui Don Juan – nu. Don Juan își găsește echilibrul și sensul doar în geometrie, în precizie, în

luciditate, în rigoare. De fapt, geometria este locul în care se ascunde, dar în final, nimic nu poate înlocui viața, cu greșelile, cu dezamăgirile, cu durerile și da, cu bucuriile pe care le rezervă. Viața înseamnă să treci prin fapte, să le străbați, nu să le eviți. Și exact pentru asta nu este Don Juan pregătit.

A fost ceva anume care te-a atras, care te-a fascinat la personajul tău? Dar la spectacol?

C.I.: Da. Emotivitatea. Este un spectacol care are o anume austeritate, detectabilă începând de la nivelul scenografiei. Ei, și dincolo de rigoare, dincolo de acțiune, de precizie, de conflict – la toate aceste niveluri care par atât de diferite unul de celălalt – există un rezervor uriaș de emoție. Reținută, dar și exprimată. Balansul, echilibrul mijloacelor de expresie pe care le-am descoperit în construcția acestei partituri aproape muzicale m-au vrăjbit de la bun început și, trebuie să recunosc, m-au obsadat pe întreaga durată a repetițiilor. Și îmi place să extind percepția rolului meu asupra întregului spectacol. Am fost maritor și actant, alături de colegii mei, la bucuria nașterii lui. Mă bucură acest spectacol pentru că regizorul Ion Ardeal Ieremia s-a întors la o zonă teatrală care mie-mi place foarte mult și pe care am mai explorat-o împreună. Mă bucură acest rol pentru rigoarea partituri și pentru claritatea mijloacelor de expresie. Sper că nu sună prea tehnic, e multă emoție în spatele acestor cuvinte.

ALINA ILEA, actriță: Celestina, mon amour

Mi s-a părut extrem de interesant să construiesc un personaj care **nu** stă în umbra mitului Don Juan. Celestina este, într-un fel, celălalt pol de putere din spectacol, în opoziție cu Don Juan. Ancorată în realitatea compatrioților ei, nici ea nu face parte din lumea lor, așa cum nu face parte nici Don Juan. Asta pare că îi apropie, însă doar până la un punct – punctul esențial: Celestina este o femeie liberă, stăpână pe viața ei. Sigur, în (probabil) singura variantă pe care o are la dispoziție: e matroană de bordel. Asta îi oferă o poziție de putere atât asupra femeilor, cât și asupra bărbaților, cumva în oglindă

cu puterea pe care o are Don Juan asupra bărbaților și femeilor care îi ies în cale. Pragmatică, afacerea pe care o are de condus nu îi lasă loc pentru sentimente sau slăbiciuni. Cu o excepție – Miranda, a cărei trădare o prinde cu garda jos. Dincolo de asta, Celestina este singura femeie care nu e atrasă erotic de Don Juan. Da, îl admiră pentru „măiestria” cu care și-a cucerit celebritatea, dar atât. În rest e un potențial partener de afaceri, o sursă de venit. Și da, Celestina este unul dintre cele mai puternice personaje feminine pe care le-am interpretat până acum.

ANA MARIA COJOCARU, actriță: Enigma DON JUAN

(EDITORIAL)

Matematica și poezia, înlănțuite în însăși rădăcina cunoașterii omenești, s-au confundat adesea întru mai marea limpezime a gândirii. Cam până pe vremea când Don Juan își făcea apariția pe marea scenă a culturii, matematica era scrisă în cuvinte, poeme abstracte care, încercând să-și construiască propriul limbaj, îl foloseau pe cel al poeziei. Înainte să inventeze semne care să semnifice „plus” sau „minus”, matematica a folosit metafora. Dar, cale cu două sensuri, metafora le-a oferit poezilor și „plus”, și „minus”. Așa se face că, atunci când realitatea îi pare croită din cioburi de oglindă, iar punctele cardinale ale existenței au ajuns la fel de utile ca meniul unui restaurant închis, Don Juan face saltul în abstract prin matematică, „limba cu care Dumnezeu a scris universul”. Lupta dintre geometrie ca „ars poetica” și trup ca „ars mundi” creează mitul, dar îngenunchează artistul, într-un joc în care adevărul este înlocuit de semne și simboluri citite greșit, iar compromisul este mimetism care a reușit să păcălească.

Și pentru că nevoia de a înțelege rânduiala lumii este vitală oricărei ființe înzestrată cu rațiune, Don Juan va rămâne cel care deschide cu propria lui existență, cu propria lui fragilitate, cu propria lui cădere, calea necesarei poezii, peste timp.

Codruța Popov

M-am tot întrebat dacă **Don Juan** este o poveste de iubire și mi-a fost imposibil să răspund cu „Da” sau „Nu”. Între alb și negru există o infinitate de nuanțe. La fel, iubirea și iertarea sunt două lucruri diferite. De exemplu, pentru Miranda, personajul pe care îl interpretez eu în spectacol, întrebarea asta rămâne fără un răspuns definitiv. Printr-un concurs de împrejurări, fosta curtezană Miranda devine bogată, cu un statut de invidiat. Din această poziție privilegiată, îi oferă lui Don Juan ieșirea din scenă de care are nevoie. Mai departe, rămâne la latitudinea spectatorului să hotărască dacă face acest gest din iubire sau din răzbunare. În fond, și Miranda reprezintă unul dintre rezultatele nefericite ale matematicii pe care Don Juan crede că o exersează în căutarea purității. În ochii atât de umanilor compatrioți ai săi, căutarea lui este totuna cu dependența, rezolvarea enigmei se traduce prin seducție, iar aflarea „rezultatului” este sinonimă cu plictiseala și cu abandonul cinic. Real, Don Juan și Miranda nu pot comunica până în momentul în care ea, cu iubirea ei – această colivie aurită în care îl închide – îi rupe legătura cu idealul. Așa că încă mă întreb dacă Don Juan – cel puțin în spectacolul nostru – își merită eticheta de seducător. Însă oricum, hulit sau admirat, simpla rostire a numelui său va trezi întotdeauna interesul.

PIAȚA ROOSEVELT

de **DEA LOHER**
traducerea **VICTOR SCORADEȚ**

MIXART

**Duminică, 30.01,
ora 19
Sala 2**

Spectacol recomandat peste 16 ani
Durata spectacolului: 1h 40 min.

Distribuția

(în ordinea indicată de autoare)

Domnul Mirador
Doamna Mirador
Vito
Concha
Aurora
Bingo
Aziza
Bibi
Suzanna
Omul cu sacoșe
Femeia cu oase
Raimundo
M
m

ROMEO IOAN
IRENE FLAMANN CATALINA
MATEI CHIOARIU
ANDREA TOKAI
ION RIZEA
CLAUDIA IEREMIA
ALIȚA ILEA
CĂTĂLIN URSU
DARIUS ZET
CRISTIAN SZEKERES
PAULA MARIA FRUNZETTI
MARIUS LUPOIANU
MARIN LUPANCIUC
ALEX HÂNCU

Decoruri
Costume
Muzica
Sound design
Light design
Sculpturi

IULIANA VÂLSAN
VELICA PANDURU
VLAICU GOLCEA
UȚU PASCU
LUCIAN MOGA
BOGDAN RAȚĂ

REGIA ARTISTICĂ RADU AFRIM

Drepturile de reprezentare aparțin Verlag der Autoren.

Regizor tehnic / Sufleor
Lumini
Sunet

Judit Reinhardt
Grațian Popp
Peter Szabo

ION RIZEA, actor:

Normalitatea are mult mai multe chipuri decât pare la prima vedere

Cum ai construit personajul Aurora?

Ion Rizea: Îmi plac mult filmele lui Almodovar, le revăd cu mare plăcere din timp în timp și cred că mi-au fost foarte folositoare când am început să îi dau viață Aurorei. M-a ajutat și faptul că am prieteni în comunitatea de travestiți din Timișoara. Mi-a fost mai ușor să fac personajul cunoscându-le poveștile, învățând că normalitatea are mult mai multe chipuri decât pare la prima vedere.

Care crezi că este povestea ei, cea care nu se vede?

I.R.: Aurora, dincolo de verva ei, de energia ei, de aparența ei glamour, este un om nefericit. Râde, dar nu este bucurie în râsul ei. Marea ei lecție de viață este lecția supraviețuirii. Da, Aurora a fost lovită de viață și a fost lovită dur, în însăși identitatea sa, dar alege să nu rămână doar o victimă, ci să ajute. Forța ei vine din fragilitate, dar și dintr-o mare capacitate de empatie și din generozitate față de toate ființele năpăstuite din Piața Roosevelt. Aurora este un travestit cu instincte maternelle cât se poate de vii și de puternice; e, cumva, ca o cloșcă pentru niște pui rătăciți.

Cum e să joci pe tocuri?

I.R.: A ajuns să fie comod (râde). Primele repetiții cu pantofii cu tocuri s-au rezumat la a învăța să nu-mi rup gâtul când merg. După un timp, am putut să și

dansez, să sar, iar acum, când trebuie să începă **Piața Roosevelt** și îmi pun tocurile, mi se pare o chestie absolut normală – să fiu îmbrăcat în rochie, să port tocuri, să am fluturi în cap și să fiu „debordantă”.

A cui a fost ideea să cobori pe bară?

I.R.: A lui Afrim, desigur. Bara a și fost pusă special în decorul spectacolului pentru momentele mele erotico-pompieristice în care aștept să fiu „aclamată” și „aplaudată” de comunitatea din Piața Roosevelt, căci altfel nu cobor (râde). Dar dincolo de comicul situației, bara pe care și-a pus-o Aurora acasă este tot în amintirea unui moment trist din viața ei: primul job în primul bar de noapte, din vremea când era doar un adolescent fugit de acasă.

E un personaj dificil „preacinstita Aurora”?

I.R.: De fiecare dată când joc în **Piața Roosevelt**, timp de două ore eu sunt preacinstita Aurora. Nu cred că aș putea juca rolul unui travestit dacă m-aș gândi că sunt un actor care interpretează rolul unui bărbat care joacă rolul unei femei. Nu. Un travestit, un transexual simte că este o femeie într-un trup de bărbat. Așa că atunci, în momentul în care o interpretez pe Aurora, joc o femeie. Asta a fost pariul meu cu acest rol.

Travestiul a fost unanim acceptat ca formă dintotdeauna, începând cu teatrul grec, trecând prin teatrul japonez (kabuki), comedia dell'arte, până în epoca teatrului elisabetan – deoarece era inacceptabil ca o femeie să urce pe scenă (drept e că și actorii erau considerați tot o categorie marginală, chiar dacă nu le egalau pe femei la capitolul desconsiderare). De asemenea, nenumărate obiceiuri populare de extracție precreștină îmbracă bărbați viguroși în haine de femeie și îi determină să-și asume rolul acestora. Spectacole de travesti au loc și în prezent, peste tot în lume, de altfel, iar actorii acestor show-uri se numesc „drag queens”. Prin extensie, un travestit este o persoană care se îmbracă potrivit sexului opus. Travestiul nu are în mod obligatoriu legătură cu orientarea sexuală și nici cu dorința celui care îl practică de a-și schimba sexul. Persoanele care practică travestiul, la fel ca cele transsexuale sau cu orientare sexuală diferită, au fost adesea – și sunt și astăzi, în diferite forme și grade de acuitate – supuse discriminării și abuzului, etichetate ca periferice, forțate să subziste la marginea societății, indiferent de calitățile lor umane sau de potențialul lor intelectual.

C.P.

ALINA ILEA, actriță: Aziza are speranță!

Spune-mi cine este Aziza, personajul pe care îl interpretezi tu în Piața Roosevelt.

Alina Ilea: Aziza este una dintre prostituatele care își fac veacul în Piața Roosevelt. O supraviețuitoare. Ea nu se vinde oricum! Se vinde spectaculos! E circară! Bea și fumează cu picioarele! Aziza e vocea pieței, cea pe care o auzi cântând pe stradă, în baruri sau la hotelul Gloria. Aziza iubește: e îndrăgostită de patronul Vito, pe care îl iubește cu inocență, chiar dacă el e amoretat de Bingo. Azizei îi plac macii: se împodobește cu ei de fiecare dată când pleacă la produs. Cu cât are mai mulți maci pe ea, cu atât știi că suferă mai tare. Și, nu întâmplător, Aziza descoperă trupul lui Mundo: moartea e o lebdă neagră care o însoțește pretutindeni. Dar Aziza visează să ajungă celebră într-o zi! Aziza are speranță!

Ce a descoperit în Piața Roosevelt Aziza? Dar Alina?

A.I.: Dacă privești de la distanță o astfel de piață, vei spune că e un loc al viciului unde trăiesc curve, prostituate, travestiți și transexuali, dealeri de arme și polițiști corupți. Un loc pe lângă care încerci să treci cât mai repede, cu capul întors, ca nu cumva să te atingă sau să te murdărească. Dacă privești de la distanță, e doar un loc al pierzaniei. Însă, cu cât te apropii mai tare, descoperi oameni reali care încearcă să supraviețuiască, la fel ca fiecare dintre noi. Oameni a căror viață e plină de bucurii, de tristețe, de moarte, iubire și sensibilitate, de dezamăgiri, vise, poezie, iluzii, de minciună, violență, speranță și inocență. Piața Roosevelt e o lume – oglindă pentru toți cei care nu trăiesc în ea. Pare o lume a extremelor, însă găsești în ea o infinitate de nuanțe între bine și rău. Aceste nuanțe definesc umanitatea personajelor – și a celor reale și a celor de pe scenă. Asta a descoperit Alina împreună cu Aziza.

PAULA MARIA FRUNZETTI, actriță:

Poveștile pieței pulsează ca o rană vie

Cum a fost să interpretezi un personaj numit Femeia cu oase?

Paula Maria Frunzetti: Aproape că mi-a fost teamă de rolul ăsta. Se insinuează în tine cu întreaga ei însingurare. Nu știu cum, personajul ăsta nu are trecut, doar prezent. De fapt, își poartă trecutul cu ea – oasele. E atâta duioșie în Femeia cu oase, de fapt.

Care sunt cuvintele care îți vin în minte când te gândești la personajul tău din Piața Roosevelt după atâția ani de la premieră?

P.M.F.: Femeia cu oase este vulnerabilă, amară, duioasă, bizară, de acolo și de nicăieri, rătăcită cumva în locul ăla și rătăcită cumva în propria ei viață, așteptând ceva fără să aștepte nimic, atât de tragică încât stârnește râsul. Dacă ești un actor atent, poți să descoperi lucruri noi la oricât de mulți ani de la premiera unui spectacol. Situațiile rămân așa cum au fost desenate,

dar energia fiecărui spectacol este irepetabilă, la fel și ingredientele care fac ca fiecare reprezentare să fie unică. Iar **Piața Roosevelt** e ca un caleidoscop: provoacă, răscolește, înduioșează... cucerește timpul.

De ce crezi că o piață rău-famată din São Paulo are ceva de spus spectatorului care vine la Sala 2?

P.M.F.: Pentru că povestea asta, chiar dacă este inspirată dintr-un loc detectabil pe hartă și chiar dacă autoarea piesei a pus pe hârtie poveștile unor oameni pe care i-a cunoscut în realitate, scapă complet localizării. Piața Roosevelt poate fi oriunde. Poate fi o stare de spirit. Poveștile pieței pulsează ca o rană vie și deschid porți spre înțelegerea profundă a diversității și a complexității naturii umane. Cu toții avem nevoie să fim înțeleși și acceptați, oricine și oriunde am fi, în Piața Roosevelt din São Paulo sau în Parcul Civic din Timișoara.

Piața Roosevelt are la bază o poveste personală a autoarei. În 2003, aflată la São Paulo, Dea Loher vizitează mai multe piețe și mahalale, în căutarea unui spațiu pentru o piesă. Într-o seară, întorcându-se acasă, își găsește apartamentul vandalizat. Computerul – furat, prin urmare, toată munca ei – dusă pe apa sâmbetei. Este găzduită de niște amici care aveau un mic teatru în Piața Roosevelt. Dea Loher resimte această întâlnire ca fiind o adevărată eliberare. Piesa, de o extraordinară intensitate, își are rădăcinile în această poveste ce „recrează biografia unor personaje din această piață, o mână de oameni care caută cu disperare mântuirea, o creație privită cu ochii celui ce asistă la propria-i prăbușire”.

São Paulo e un oraș în permanentă schimbare. Un exemplu al vitalității sale este însăși Piața Roosevelt. O grămadă de beton prin anii '60, construită să lege între ele șosele și viaducte, Piața Roosevelt a fost, până de curând, cartierul general al traficantilor de droguri și al prostituției. Lucrurile se transformă, însă, pe zi ce trece. Blocurile dărăpănate au acum noi utilități la parter: cinematografe, baruri, trupe de teatru alternativ aflate în căutarea unor spații ieftine de joc. Derulându-și întreaga paletă de situații, de la oportunitate dramatică la oportunitate urbană, Piața Roosevelt găzduiește acum cluburi și teatre care rulează spectacole de-a lungul întregii zile, pentru a-și plăti cheltuielile. E o situație oarecum paradoxală, dar, din punct de vedere artistic, nepus de ofertantă. Așa a fost posibil, de altfel, ca Piața Roosevelt și „pensionarii” ei să provoace interesul în ceea ce ar putea fi conținut în nou-apărutul cuvânt „etnoficțiune”. Acest termen îl duce mai departe pe cel deja consacrat – „docuficțiune” – un melanj cultural plasabil la granița dintre act documentar, ficțiune și antropologie. Mai precis, este vorba de a recrea artistic biografia reală, prin intermediul protagoniștilor acestora – fie în film, ca Johannes Sjöberg care urmărește viața a două actrițe transsexuale de la teatrul Os Satyros din Piața Roosevelt – Bibi Meirelles și Fabia Mirassos, interprete ale propriilor roluri, fie în dramaturgie, ca Dea Loher (captivă afectiv în același loc, în același teatru) care, practic, reface – în producția portugheză cu înseși personajele din „the real life” – fragmente din poveștile celor două actrițe, precum și ale multor altora.

Rămâne o întrebare în urma acestei glisări dinspre realitate înspre ficțiune, mai precis, două: se diluează oare autenticitatea vieții în momentul în care e încapsulată în actul artistic sau creația are marele merit că păstrează, perpetuează memoria unei clipe, memoria efemerului? Răspunsul e de găsit pe undeva, prin Piața Roosevelt.

Codruța Popov

FERESTRE DESCHISE

Interviu cu Angela Mate, interpret în limbaj mimico-gestual

Sunteți, de aproape trei decenii, alături de surzi în toate aspectele în care au nevoie de sprijin. Credeam că sunteți doar „vocea” lor, dar acest proiect mi-a dat ocazia să înțeleg că ajutorul pe care îl oferiți este mult mai complex.

Cred cu tărie că tot ceea ce pot eu transmite în/ prin limbaj mimico-gestual este darul lui Dumnezeu pentru mine, dincolo de priceperea mea, cred că așa am fost setată „din fabricație”, cu o ureche fără auz grefată pe inima mea. Să fiu interpret în limbaj mimico-gestual este o provocare continuă... Spun asta pentru că nu am reușit să transpun, încă, în limbaj mimico-gestual vuietul mării, ciripitul păsărilor, murmurul izvoarelor... și atâtea altele pe care inima mea vrea să le spună...

Cum ați perceput demersul Teatrului Național de a se adresa comunității surzilor printr-un proiect incluziv, dar și de conștientizare a majorității?

În 2019 nu ne cunoșteam. Am aflat de proiect doar cât să nu ratez spectacolul care a încheiat workshop-ul. A fost tare trist pentru mine acel moment în care am înțeles nevoia, dar era târziu. Și atunci, cum să nu fiu foarte fericită când, în 2021, se împlineste chiar marea mea dorință de a aduce schimbare, de a promova și de a suscita interes din partea comunității audizitorilor față de „lumea surzilor”. Asta este parte din „legenda mea personală”. Experiența de acum mi-a dat șansa să mă revanșez. Felicitări pentru inițiativă, implicare, pentru curajul de a deschide ferestre spre o altă lume, dar mai ales pentru bucuria adusă lui Mario.

Fiți, încă o dată, vocea lui Mario, vă rog. Cum a perceput el întâlnirea cu teatrul, cu spectacolul, cu rolul?

Mario Grizea e surd, așa a fost întotdeauna. A descoperit teatrul și pantomima din copilărie și de atunci

este pasionat de ele. Spun asta pentru că în cadrul activităților extracurriculare realizate în școlile pentru surzi, mima, pantomima, teatrul sunt printre cele care îi atrag deosebit pe elevi, pentru că le pun în valoare potențialul artistic și ludic, deopotrivă. La prima întâlnire cu Pál Frenák, Mario a fost atât de fericit și de interesat! Foarte impresionat de abilitatea lui Pál de a comunica cu surzii. Atunci nu a putut participa la spectacol, dar acum a avut și el, la fel ca mine, a doua șansă. A simțit și a trăit la cote maxime strălucirea acestei „minunate întâmplări”. Cineva a fost capabil să audă inima lui artistică și să-l pună în valoare, într-un spectacol.

Cum a fost pentru Mario întâlnirea cu publicul?

Nu toți avem șansa de a sta în lumina reflectoarelor. Mario a avut emoții mari, credea că va uita tot ce are de spus, a simțit că „se bălbâie” uneori, dar speră că mesajul lui a fost unul pozitiv și că a atins inimile spectatorilor.

Cum a decurs întâlnirea lui cu echipa Teatrului Național?

Mă bucură extrem această întrebare, voiam mult să amintesc despre asta. Actorii Teatrului Național sunt niște oameni extraordinari! Nu sunt cuvinte mari, așa e! Am fost alături de surzi în mii de ipostaze, nu am primit niciodată așa un feedback impresionant, oamenii nu știu să îi abordeze, nu știu să îi trateze cu egalitate, nu le oferă credit. Dar Mario a avut parte de o primire extrem de călduroasă la Teatrul Național din Timișoara. S-a simțit inclus, s-a simțit egal, s-a simțit de-ai lor. Mi-a spus, emoționat: „Nu am simțit discriminarea!”. Cred că e cel mai frumos cadou, deși a fost impresionat plăcut și de bomboanele și ciocolata pe care i le-au oferit actorii înainte de spectacol, ca doze de energie.

Considerați că acest tip de experiență ajută în vreun fel comunitatea persoanelor surde?

Consider că singura cale către sufletul unei persoane surde este tocmai limba sa maternă, limbajul mimico-gestual. Acum, Teatrul Național exact pe calea aceasta a pășit, deci da, clar, consider un câștig enorm prezența unei persoane surde pe scenă. Până la urmă, toate lucrurile mari au un început mic. Nu este lucru ușor să treci neobservat, umilit, discriminat prin viață, iar într-o zi să ai șansa de a te întâlni cu Zâna cea bună, sub forma Teatrului, de astă dată. În ce-l privește pe Mario, cu emoție pot să vă spun, Teatrul Național a împlinit un vis, i-a oferit o șansă extraordinară și o poveste care va rămâne totdeauna cu el. Pentru Mario, de acum va fi altfel, el a trăit momentul în care a strălucit, în ciuda „deficienței”. Această prețioasă clipă de glorie vine, cumva, să înlocuiască mii de secunde de jenă, de dispreț, de lipsă de sens.

Ce gânduri vă încearcă pentru viitor?

Încerc să fiu o voce pentru surzi, uneori reușesc mai bine, alteori nu. Surzii luptă pentru propria identitate într-o lume care până de curând nu i-a înțeles, care le-a discreditat limbajul și care le-a negat cultura. Sunt de părere că abia în ultimii ani vocea comunită-

ții surzilor se face auzită și în țara noastră. Cu toate acestea, în România – cu tristețe afirm asta – încă putem vorbi despre discriminarea persoanelor cu deficiență de auz și am argumente puternice: lipsa interpreților, lipsa de accesibilizare a spațiilor publice și, foarte important, lipsa egalizării șanselor, drepturile surzilor nefiind încă puse în practică, deși sunt reglementate legal. În aceste condiții, faptul că surzii pot fi implicați în viața teatrului este o mare reușită. Poate că ar trebui să închei cu o propunere de și mai bine, de și mai mult. Luna septembrie a fiecărui an este recunoscută universal ca fiind luna conștientizării cu privire la deficiența de auz. Propun așadar să o valorificăm împreună cu actorii Teatrului Național din Timișoara, putem încerca accesibilizarea unei piese de teatru, un atelier, sau orice altceva.

Aveți un mesaj pentru Teatrul Național din Timișoara?

Da. Acesta este: Mulțumesc, dragilor! V-am admirat pentru că sunteți o echipă, și nu una oarecare. Știu că l-ați tratat pe Mario ca pe un coleg, ca pe un prieten. El a înțeles asta foarte clar, pentru că genul acesta de apropiere se pot auzi doar cu sufletul, cu siguranță!

SANTI

TEAR

COPIII NOPTII

de Andrei Radu

Regia artistică Alexandru Weinberger – Bara
În șantier: ianuarie – martie 2022

Povestea:

Copiii nopții, debutul ca dramaturg al actorului Andrei Radu, a câștigat ediția 2021 a Concursului Național de Dramaturgie. Piesa reprezintă o incursiune într-un univers studentesc, o lume de tineri adulți aflați încă la granița dintre realitate și fantastic. Personaje între 20 și 30 de ani, lumea garsonierelor și a camerelor de cămin, dar și o lume a ficțiunilor, a muzicii, a nevoii de emoție, o lume în care personajele mai au candoare și mai pot trăi miraculosul, chiar dacă el apare, improbabil, pe un coridor de cămin studentesc, în miez de noapte.

Regizorul:

Alexandru Weinberger-Bara este un tânăr regizor de teatru. Născut în Oradea, și-a făcut studiile la celebra Max Reinhardt Seminar din cadrul Universității de Muzică și Artele Spectacolului din Viena. Stabilite în capitala Austriei, a început să monteze în teatre din Austria și din Germania, încă din perioada studenției. Recunoașterea sa în spațiul germanic a venit odată cu spectacolul **Compasiune. Istoria Mitralierei** de Milo Rau, montat la Volkstheater Viena și preluat, ulterior, de Teatrul Național din Hanovra, Germania. De atunci, montează cu precădere în teatre din spațiul germanic, 2021 fiind anul în care debutează ca regizor și în România, la Teatrul „Regina Maria” din Oradea. Este, de asemenea, co-fondator al Companiei de teatru Baldanders din Viena.

SANTI

FER

ADIO, LENIN

Regia artistică Eugen Jebeleanu
În șantier: aprilie – mai 2022

Povestea

Când Christiane se trezește din comă, în vara lui 1990, lumea, așa cum o știa în momentul în care inima ei o deconectase de la realitate, se schimbese radical. Orașul nu mai este despărțit de un zid, ideologia ei – pe jumătate sinceră, pe jumătate manifestare a unei frustrări personale profunde – nu mai are ce sistem să sprijine, în țară au loc primele alegeri libere și capitalismul ia locul comunismului. Medicul are, însă, ultimul cuvânt, iar medicul spune copiilor Christianei că orice șoc o poate ucide, iar marile schimbări ale prezentului îi pot fi fatale. De aici mai departe, pentru că vor s-o salveze pe mama cu orice chip, fiul și fiica își pun viețile între paranteze și îi creează un univers paralel, întors în trecutul pe care ea îl cunoaște, într-o cavalcadă pe cât de disperată, pe atât de comică de *fake news*.

Regizorul

Eugen Jebeleanu și-a început cariera direct pe scena Teatrului Național din Timișoara. Avea 15 ani și juca în spectacolul *Scrinul negru*. Unul dintre cei mai tineri colaboratori ai Naționalului timișorean, Eugen Jebeleanu a ajuns la Paris, la Odéon – Théâtre de l'Europe, unde spectacolul **Boala familiei M** fusese invitat pentru o serie de zece reprezentații. Deși studiile l-au readus în România, la București, pe atunci încă doar actorul Eugen Jebeleanu era deja conectat la viața culturală pariziană, iar cariera lui se leagă indisolubil de Franța. Aici a făcut pasul de la actorie la regie, aici și-a înființat compania de teatru – Compagnie des Ogres, aici a devenit din ce în ce mai cunoscut și mai apreciat. Montează mult și în România, unde a câștigat un premiu UNITER pentru regia spectacolului **Itinerarii. Într-o zi lumea se va schimba** și unde este recunoscut ca unul dintre cei mai activi artiști independenți. Mereu în căutarea unor modalități în care să-și facă principiile artistice, etice și sociale cunoscute, militant ca structură, Eugen Jebeleanu a debutat și ca regizor de film, pelicula sa, **Câmp de maci**, fiind apreciată și câștigând o serie de premii nu doar în România, ci și în lume.

Echipa tehnică

a Teatrului Național din Timișoara

Regizori tehnici:

Sufleor:

Lumini:

Sunet – Video:

Recuzită:

Costume:

Machiaj:

Coafură:

Tehnic de scenă:

Personal de sală:

Anna Ilyés | Judit Reinhardt
Andreea Gecse | Cristian Stana

Judit Reinhardt

Gerhard Crăciun
Alexandru Stănescu
Laurențiu Marin
Adrian Stănescu | Daniel Galetar
Grațian Popp
Costinel Purcaru – Asproiu
Zorislav Nicolin | Gheorghe Sava
Mircea Chinezon

Sebastian Hamburger | Eugen Obrad
Peter Szabo | Adrian Dimofte
Sebastian Biște

Alin Tofan | Károly Albert

Carla Pora-Stiassny
Veronica Gerstenengst | Lavinia Ghiban
Felicia Puiu

Gabriela Strugaru Popa | Andra Diac
Oana Orbulescu

Daniela Genig | Lucian Mătieș

Marius Crăciunesc | Iosif Toth
Traian Oneț | Vasile Bălașa
Iustin Răgman | Adrian Todea
Ioan Bârzovan | Marcel Iovin
Nicolae Lăcătaș | Nicolae Artiudean
Daniel Cinciliș

Luminița Moraru | Maria Manolache
Monica Purcaru | Carmen Trifan
Ciprian Cojocar | Ciprian Ursu
Gabriel Cozma | Bogdan Socaciu
Sebastian Boboiciov | Daniel Pascu
Cătălin Moraru

PROGRAMELE TEATRULUI NAȚIONAL TIMIȘOARA 2022 – 2026

Programe de bază

programe
de construcție
teatrală

NAȚIONAL

spectacole pe texte din
dramaturgia clasică
și contemporană românească

CLASIC CONTEMPORAN

spectacole pe texte
din dramaturgia clasică
și contemporană universală

INFANT

spectacole pentru copii
și adolescenți

MixART

spectacole sincretice

FAȚĂ ÎN FAȚĂ

spectacole – laborator

CELEBRART

Programe conexe

programe
educaționale

programe de
interacțiune
socială

programe de
interacțiune
profesională

FEST-FDR

Festivalul European al
Spectacolului Timișoara –
Festival al Dramaturgiei Românești

DIVERSITATE

program dedicat
Capitalei Europene a Culturii –
Timișoara 2023

CND

Concursul Național de Dramaturgie

A UT DOR

evenimente în aer liber, pe scena
A ut DOR, în Parcul Civic

ÎN SCENĂ

platformă de sprijin
pentru studenți

VIRTUAL

stagiunea Cloud și evenimente
on-line

CARTEA DE TEATRU

colecția aTeNT, traducerea
și publicarea de piese
contemporane și teorie teatrală

ATELIERELE DE ARTĂ TEATRALĂ

stagii de pregătire profesională
pentru actori

Programe adiacente

programe suport

EGAL

coproducții naționale
și internaționale, deplasări,
schimburi de spectacole

REFLECTOR TNTm

implicarea artiștilor independenți
în activitatea artistică a
Teatrului Național

ÎNTÂLNIRI

proiecte în parteneriat
cu organizații neguvernamentale
și alte instituții

